

MEZŐGAZDASÁGI SZAKIGAZGATÁSI HIVATAL
KÖZPONT
ÁLLATTENYÉSZTÉSI IGAZGATÓSÁG

SERTÉS
TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI
KÓDEX

7

2009

Készítette:

a

SERTÉS TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI KÓDEX BIZOTTSÁG

Dr.Radnóczy László osztályvezető, a bizottság elnöke
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ
Novozánszky Gábor vezető tanácsos, a bizottság titkára
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ
Dr. Csató László tanszékvezető
Kaposvári Egyetem, Állattudományi Kar, Kaposvár
Dr.Kovács József professor emeritus
Pannon Egyetem Georgikon Mg.Tud.Kar, Keszthely
Eicher József ügyvezető igazgató
Csóka Lajos elnökségi tag
Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete, Kaposvár
Dr. Baltay Mihály szakértő
Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete, Kaposvár
Fekete Balázs elnök
Magyar Fajtatiszta Sertést Tenyésztők Egyesülete, Kaposvár
Dr. Szabó Péter titkár
Mangalicatenyésztők Országos Egyesülete, Debrecen
Dr.Mocsári Endre tenyésztésvezető
TOPIGS Hungary Kft., Budapest
Mazurka Ildikó tenyésztésvezető
RATTLEROW SEGHERS Kft, Baracska
Imre Péter tenyésztésvezető
Tiszaszentimrei Mg. Kft., Tiszaszentimre

Lektorálta:

Dr. Zsilinszky László
állattenyésztési igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	4
Hízékonyság és vágóérték vizsgálat (HVT)	5
Hízékonysági és vágási végtermékteszt (HVV)	25
Üzemi sajátteljesítmény vizsgálat (ÜSTV)	29
Szaporasági és felnevelési teljesítmény vizsgálat (SZFTV)	36
Sertés reprodukciós teszt (RT)	48
Üzemi ivadékvizsgálat (ÜITV)	56
Küllemi bírálat (KB)	63
Egységes tenyészérték megállapítási rendszer	68

Az Állattenyésztési Törvény alapcélkitűzése, hogy magas színvonalú tenyésztő tevékenység révén javuljon az előállított állati termék minősége, előállításának gazdaságossága és versenyképessége.

Ennek érvényesüléséhez elengedhetetlen feltétel, a szelekció alapjául szolgáló teljesítményvizsgálat és tenyészérték becslés egységes és a szakma szabályainak megfelelő részletes szabályozása.

Ezt a célt szolgálják az állatfajonként Teljesítményvizsgálati Kódex-ek, amelyeket az érintett tenyésztő szervezetek javaslata alapján a tenyésztési hatóság által megbízott Szakértő Bizottságok dolgoznak ki, a 32/1994(VI.28.) FM rendeletben és a vonatkozó Európai Unió jogszabályokban foglaltak alapján, a nemzetközileg elfogadott Szakmai követelmények figyelembe vételével.

Dr. Zsilinszky László
állattenyésztési igazgató

**SERTÉSEK HÍZÉKONYSÁGI ÉS VÁGÁSI
TELJESÍTMÉNYÉNEK VIZSGÁLATA
(HVT)**

I. A TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

1. A VIZSGÁLANDÓ EGYEDEK KIJELÖLÉSE

- 1.1 Hízékonysági és vágási teljesítményvizsgálatra tenyészsertések ismert származású ivadécai jelölhetők ki a törzskönyvi ellenőrzés alatt álló állományokból.
- 1.2 Teljesítményvizsgálatra csak brucellózistól, leptospirózistól, Aujeszky-féle betegségtől és PRRS-től mentes állományokból származó egyedeket szabad kijelölni.
- 1.3 A vizsgálandó egyedek kijelölését az illetékes tenyésztő szervezet, és a tenyésztő üzem közösen végzi.
- 1.5. Hízékonysági- és vágási teljesítmény-vizsgálatra (a mintavétel megbízhatósága érdekében) fajtacsoportonként a következő nagyságú almokból szabad malacokat kijelölni:
- I. II. fajtacsoport 8 felnevelt malac/alom
III. fajtacsoport 6 felnevelt malac/alom
IV. fajtacsoport 6 felnevelt malac/alom
- 1.6. A tenyészkán vizsgálatához
- öt alomból almonként legalább egy koca és egy ártány malacot (összesen legalább 10 egyedet) vagy
  - három alomból almonként legalább négy - négy ivadékot (legalább 12 egyedet) - 50-50 %-os ivari megoszlásban - kell kijelölni.
- Tenyészkoca vizsgálatához legalább egy koca és egy ártány malacot kell kijelölni.
- 1.7. Egy alomból a malacokat úgy kell kijelölni, hogy beszállításkor az alomtestvérek testsúlya között 4 kg-nál nagyobb eltérés nem lehet. A kijelölt

malacok élősúlyát beszállítás előtt egyedi mérésel, 1 kg-os pontossággal kell megállapítani.

2. A BETELEPÍTÉS FELTÉTELEI

2.1 A malacokat legkésőbb 77 napos korban lehet a teljesítményvizsgáló állomásra beszállítani.

A beszállított malacok testsúlya maximum 34 kg lehet.

2.2 A vizsgálatra kijelölt egyedekről a tenyésztőszervezeteknek számítógépes kijelölési jegyzéket kell kiállítani és az adatokat elektronikus adathordozón kell az állomásra megküldeni.

2.3 A vizsgálatra kijelölt egyedeket az alábbi okmányokkal kell a vizsgáló állomásra beszállítani:

- kijelölési jegyzék,
- sertés ENAR szállítólevél állatorvosi igazolással (2611 sz. nyomtatvány)
- vizsgálatói nyilatkozat,

3. A VIZSGÁLAT IDŐTARTAMA

3.1 A vizsgálatra beérkezett malacok egyedi mérlegelését és a kijelölési jegyzéken feltüntetett fűlszám szerinti azonosítását el kell végezni, és a malacokat nyilvántartásba kell venni.

3.2. A vizsgálat egyedi és csoportos elhelyezésben 80 napos korban kezdődik és a 105 ± 2 kg testsúly eléréséig tart. Csoportos elhelyezésben a transponder-t a 80. nap reggelén a mérlegeléssel azonos időben kell a malac fülébe helyezni. Azok a malacok, amelyek 80 napos korban a 23 kg-os testsúlyt nem érik el, vizsgálatba nem állíthatók.

3.3 Az egyedek testtömegének mérését kg-os pontossággal

- 80 napos korban, majd
- havonta egy alkalommal délelőtt kell elvégezni.
- vágásra történő mérést az előző nap délelőttjén kell elvégezni.

Ha a vizsgálat a tárgy hó 15.-e után kezdődik, akkor a malac súlyát abban a hónapban még egyszer nem kell lemérni.

4. TAKARMÁNYOZÁSI REND

- 4.1 A takarmányfogyasztás mérése a 80. nap reggelétől a vágást megelőző nap délutánjáig tart.
- 4.2 Csoportos vizsgálat esetén az automata etető berendezés működését és a chip-ek meglétét számítógépen naponta ellenőrizni kell.
- 4.3 A vizsgálat folyamán az állatokat standard összetételű, granulált takarmánnyal ad libitum takarmányozzák.
- 4.4 A sertések egészségi állapotát naponta ellenőrizni kell.
- 4.5 A sertés a befejező testsúlyának elérése után – ha másnap vágásra kerül – délután enni már nem kap. Az etetőt ki kell üríteni és a takarmányt vissza kell mérni. Csoportos tartás esetén a befejező súly megállapításával egy időben a chip-et a sertés füléből el kell távolítani.
- 4.6 A takarmányok beltartalmi értékének megállapítására minden keveréktakarmányból, amely a teljesítményvizsgáló állomásra érkezett – az érkezés sorrendjében a mintavételi előírásoknak megfelelően – átlagmintát kell venni. A takarmány szállítmányokat elkülönítve kell tárolni.

4.7 A takarmány részletes összetétele és beltartalma a következő legyen:

A TÁP SZÁMÍTOTT BEL – ÉS HATÓANYAGTARTALMA

	Mennyiség	Mértékegység
Keményítő érték	743,73	g/kg
ME sertés	3035,46	Cal/kg
ME sertés	12,71	MJ/kg
DE sertés	13,35	MJ/kg
Keményítőtartalom	42,55	%
Nyersfehérje	18,48	%
Em. nyers fehérje	16,07	%
Nyerszsír	3,00	%
Nyersrost	2,71	%
Nyershamu	4,79	%
Nátrium	0,16	%
Kálium	0,65	%
Klorid	0,26	%
Kalcium	0,95	%
Foszfor	0,63	%
Lizin	1,03	%
Methionin	0,33	%
Methionin + cisztin	0,63	%
Arginin	1,26	%
Threonin	0,73	%
Triptofán	0,23	%
Linolsav	1,31	%
Av. P	0,43	%
Vitamin A	15,00	NE/g
Vitamin D3	2,00	NE/g
Vitamin E	60,00	mg/kg

Takarmány összetétel

Alapanyag	Mennyiség (%)
Kukorica	46,50
Árpa(10%feh.)	25,00
Szója I.o.	22,50
Halliszt 70 %	2,00
KP 8170	4,00
Összesen:	100,00

5. A VIZSGÁLT TULAJDONSÁGOK ÉS A MÉRÉS MÓDJA

5.1 A vágás időpontjának meghatározása és a vágás módja

- 5.1.1 A havonta mért testsúly alapján - figyelembe véve az utolsó szakasz alatt elért napi súlygyarapodást - meg kell állapítani az egyed várható utolsó mérési időpontját.
- 5.1.2 A vágásra kijelölt egyedeket mindig délelőtt kell mérlegelni. Levágni csak azokat az egyedeket szabad, amelyeknek a mért élősúlya 105 ± 2 kg.
- 5.1.3 A vágás napján a sertéseket az állomáson rendszeresített szállítóeszközzel kell a vágóhelyre szállítani.
- 5.1.4 Vágás előtt a sertést el kell kábítani, majd a nagy nyaki véna átvágásával el kell véreztetni. Az elvéreztetés után a sertést forrázásos technológiával kell tisztítani, és a körmöket el kell távolítani.
- 5.1.5 A megtisztított és a fülszám alapján azonosított sertéseket mindkét hátsó lábra írt vágási sorszámmal kell ellátni.
- 5.1.6 A felfüggesztett és a felbontott sertés belső szerveit (emésztő-, légző-, vérkeringési és kiválasztó szerveket) ki kell emelni - a háj benne marad - majd a testet a hát gerincvonalán ketté kell hasítani, és a gerinc- és agyvelőt ki kell emelni.
- 5.1.7 A 5.1.6 szakasz szerint hasított sertés testsúlyát melegen le kell mérni, majd 24 órás hűtés után a testsúlyt 0,1 kg-os pontossággal ismét meg kell állapítani.
- 5.1.8 Azokat az egyedeket, amelyek 200 napos életkorra a 105 ± 2 kg testsúlyt nem érik el, a vizsgálatból ki kell zárni.

5.2. A hasított sertés felek darabolása, méreteinek felvétele és bírálata

5.2.1 Darabolások és mérések a bal fél testen meleg állapotban

- 5.2.1.1 A testméreteket a bal fél testen kell felvenni.
- 5.2.1.2 A törzshosszúságot a fancsont elülső végétől az atlasz elülső felületéig mérőszalaggal 0,5 cm-es pontossággal mérjük.
- 5.2.1.3 A szalonna vastagságát, bőrrel együtt
- a maron, ahol a legvastagabb,
  - háton, ahol a legvékonyabb,

- az ágyékon (musculus glutaeus medius felett), ahol a legvékonyabb, mérőléccel 1mm - es pontossággal mérjük.

5.2.1.4 A fél testek vágóhídi EUROP minősítését minden esetben el kell végezni a a 77/2003. (VII.4.) FVM és a 175/2004 (XII.30.) FVM rendelettel módosított 15/1998. (IV.3.) FVM rendeletnek megfelelően, de a HVT vizsgálat során a sertés vágott test minősítése, kereskedelmi osztályba sorolása csak a Fat-O-Meater (FOM) műszercsaládba tartozó szűrőszondás {FOM S70, FOM S71, FOM S89 (UNIFOM)} műszerrel végezhető a pontosabb becslési eljárás és az adatok összehasonlíthatósága érdekében.

5.2.1.5 A meleg bal fél testekről le kell fejteni a szalonnát. A lefejtéskor a hátulsó lábon a sarokcsont felett 6-8 cm-re, majd az elülső lábon a lábtő és a könyök között, a bőrt a szalonnával együtt körül kell vágni.

A fejtést a függesztett fél test combján kezdve, majd a hát vonalától a has felé mozgó vágásokkal fokozatosan lefelé haladva kell elvégezni, vigyázva arra, hogy az egyre növekvő tömegű bőrös szalonna öntömegeivel beszakadást ne okozzon. A lefejtett szalonnát a fültőnél a rágóizom felett áthaladó ferde vágással választjuk el a csontos hústól.

Fejtés közben ügyelni kell arra, hogy az izomzatot borító hártya sértetlen maradjon. A csontos húson legfeljebb egész vékony, áttetsző szalonnaréteg maradhat. A musculus trapesius lapocka mögötti részét (népiesen: papszelet) a szalonnához tartozónak kell tekinteni.

5.2.1.6 A bal féltest súlyát (csontos hús és fehéráru) és a lefejtett bőrös szalonnát a hájjal együtt külön-külön is 0,1 kg-os pontossággal le kell mérni.

5.2.2. *Darabolások és mérések a bal féltesten 24 órás hűtés után*

5.2.2.1A bal féltest részeinek súlyát (csontos húst és a fehérárut) 0,1 kg-os pontossággal le kell mérni, majd a darabolást el kell végezni.

5.2.3. *Darabolás sorrendje*

5.2.3.1 A fejlet az első nyakcsigolya előtt a hosszanti tengelyre merőleges vágásvonal mentén válasszuk le a törzsről.

5.2.3.2 A lapocka (csülökkel és lábvéggel) leválasztását a féltestről a könyök belső oldalán kezdjük, a lapockacsont alsó, kb. egyharmadát a hártya mentén elválasztjuk a mellkastól, majd a lábvéget megfogjuk, erőteljesen kifordítjuk és

egy körvágással a lapockacsont és a lapockaporc között a törzstől leválasztjuk. A lapockát a tarja megsértése nélkül úgy kell levenni, hogy a lapockaporc a tarján maradjon. A szegyvégi hús fele a lapockán, fele az oldalas végén maradjon.

5.2.3.3 A combot az utolsó ágyéksigolya előtt a hosszanti tengelyre merőleges vágásvonal mentén válasszuk le. El kell távolítani a farkat a keresztcsont és a farokcsigolya ízesülésénél, a hasfal combhoz illeszkedő részét, valamint a csülköt és a lábvéget is. A hátsó csülköt a combról úgy kell levágni, hogy a diócsont fölött a csuklót késsel átvágjuk, majd a combhús csülök felé eső részét enyhén ferde (30°) vágással átvágjuk, úgy, hogy a combhús felső részének a csülkőn kell maradni.

5.2.3.4 A karajt (rövid és hosszú) a combról úgy kell leválasztani, hogy az utolsó ágyéksigolya a combon maradjon. A rövid és a hosszú karaj egybe marad. A szűzpecsenyét az utolsó ágyéksigolyából kifejtve választjuk le a combról, mivel az utolsó ágyéksigolya a combon marad. Ebben az esetben nem sérül a szűzpecsenye.

A rövidkarajt a dagadóról úgy kell levágni, hogy a fehérpecsenye és a dagadó között húzódo elzsírosodott rész a rövidkarajon ne maradjon. A rövidkarajon hájmaradvány nem maradhat.

A karajt és a tarját az oldalasról fűrészszel a gerincoszlop hajlatát követve úgy kell levágni, hogy a hosszú hátizom sértetlen maradjon. A tarját a hosszúkarajtól a negyedik és ötödik borda között kell leválasztani a gerincoszlopra merőlegesen.

5.2.4 Mérések a darabolt féltesten

Az értékes húsrészek mennyiségének megállapítására az 5.2.3.2-5.2.3.4 szakaszok szerint szétdarabolt testrészek súlyát külön-külön le kell mérni 0,01 kg-os pontossággal és az adatokat a minősítési naplóba fel kell jegyezni.

5.2.5 A húsminőség meghatározása

5.2.5.1 Húsvizsgálat pH-mérővel

A pH-t a musculus longissimus dorsiban a 13. és 14. csigolyatest között a karajban egy tized pH- érték pontossággal mérjük.

A pH-mérés időpontjai:

- 45 perccel a vágás után (pH1) a bal féltesten,
- 24 órával a vágás után (pH2) a bal féltesten.

5.2.5.2 A hússzín vizsgálata a felületi reflexió mérésével (Optostar készülékkel)

A vizsgálatot a vágást követő 24 óra múlva az előhűtött bal féltestben végezzük a musculus longissimus dorsi tarja felőli végén.

5.2.5.3 A húsminőség érzékszervi vizsgálata

A vizsgálatot a vágást követő 24 óra múlva végezzük a pH-, illetve a Optostar mérések helyein.

5.2.5.4 A húsminőségi jellemzők pontszámának meghatározása:

A húsminőséget legfeljebb 10 ponttal értékeljük a következő táblázat szerint.

Jellemzők	pH-érték		pontszám	Optostar érték		Érzékszervi minősítés	
	pH ₁ karajban mérve	pH ₂		karajban mérve	pontszám	Tulajdonság	pontszám
PSE*	≤ 5,6	≤ 5,4	1	< 59	1	Nagyon halvány, vizenyős(exudatív) nyitott szerkezetű	0
	≤ 5,7	≤ 5,6	2			Halvány, vizenyős	1
Normál	5,8-6,2	5,7-5,8	4	60-76	3	Rózsaszín, víztartó képessége jó	3
DFD**	6,3≤	6,2≤	3	76<	2	Sötét, száraz, tapadós felületű, zárt	2

* PSE angol kifejezés rövidítése. Pale, Soft, Exudative, (halvány, lágy, vizenyős)

** DFD angol kifejezés rövidítése: Dark, Firm, Dry, (sötét, kemény, száraz)

Megjegyzés:

A legnagyobb adható pontszámok: pH-érték esetében 4; Optostar érték esetében 3; érzékszervi minősítéskor 3.

A húsminőség megítélésekor normál húsminőségnek az 5,8 -6,2 közötti pH₁-érték felel meg. Ennél alacsonyabb pH₁-érték esetében a hús PSE jellegű.

A hús DFD jellegének elbírálása a pH₂-érték alapján történik. Ha ez az érték 6,2-nél nagyobb, a hús DFD jellegű.

6. AZ ÁLLATOK JELÖLÉSÉNEK MÓDJA

- 6.1 Valamennyi beszállított ivadékot az illetékes tenyésztőszervezet a Tenyésztési Programjában elfogadott malackori azonosítóval jelöli meg. A sertéseket a jobb fülben elhelyezett, továbbtartásra szánt, engedélyezett ENAR füljelzővel kell megjelölni a tenyészetből történő kiszállítást megelőzően, a 116/2003.(XI.18.)FVM rendelet előírásainak megfelelően.
- 6.2 Az állomás a malacokon további jelölést nem végez, (kivéve a csoportosnál a transponder behelyezését) de a beszállításkor felfektetett nyilvántartásban rögzíti, hogy melyik állat melyik kutricába kerül. Helyváltoztatás esetén a nyilvántartást módosítja.
- 6.3 A vágás alkalmából az állatok vágási sorszámot kapnak. A vágási sorszám naponta 1-től folyamatosan kerül kiadásra, és a HVT törzslapra kell rávezetni.

II. TENYÉSZÉRTÉKBECSLÉSI ELJÁRÁS

1. A HÍZÁSI ÉS VÁGÁSI TULAJDONSÁGOK VIZSGÁLATI EREDMÉNYEINEK KIFEJEZÉSE

- 1.1 Életkor a vizsgálat végén: a születéstől a vizsgálat végéig eltelt napok száma. Az életkorba a születés és a vágás napját nem, de a mérlegelés napját be kell számítani.
- 1.2 A hizlalási napok száma: életkor a vizsgálat végén, mínusz 79 nap.
- 1.3 Rá hizlalt testsúly: az élősúly a vizsgálat végén, mínusz az élősúly a vizsgálat kezdetén.
- 1.4 Napi testsúly-gyarapodás a hizlalás alatt g-ban:

$$\frac{\text{rá hizlalt testsúly}}{\text{hizlalási napok száma}}$$

- 1.5 Egy életnapra jutó testsúly-gyarapodás g-ban:

$$\frac{\text{a vizsgálat végén mért testsúly}}{\text{életkor a vizsgálat végén}}$$

- 1.6 Takarmányértékesítés (t) g-ban:

$$\frac{\text{összes takarmányfogyasztás}}{\text{rá hizlalt súly}}$$

1.7 Nettó testsúly-gyarapodás(s) g-ban:

$$\frac{\text{a hasított test súlya melegen}}{\text{életkor a vizsgálat végén}}$$

1.8 Vágási veszteség %-ban:

$$\frac{(\text{az élő test súlya melegen} - \text{a hasított test súlya melegen}) \times 100}{\text{élő testsúly}}$$

1.9 Hűtési veszteség %-ban:

$$\frac{(\text{a hasított test súlya melegen} - \text{a hasított test súlya hűtve}) \times 100}{\text{a hasított testsúly melegen}}$$

1.10 Átlagos hátszalonna-vastagság (sz) mm-ben:

$$\frac{\text{a maron+háton+ágyékon mért szalonna vastagság}}{3}$$

1.11 A csontos hús súlya kg-ban:

$$\frac{(\text{a bal féltest súlya melegen} - \text{ebből a szalonna súlya melegen}) \times \text{a hasított féltestek súlya}}$$

1.12 A csontos hús aránya %-ban:

$$\frac{\text{a csontos hús súlya} \times 100}{\text{a meleg hasított testek súlya}}$$

1.13 Fehérarú arány (f) %-ban:

$$\frac{\text{a szalonna} + \text{háj súlya melegen} \times 100}{\text{a bal féltest súlya melegen}}$$

1.14 A hús és zsír aránya:

(Az 1 kg csontos hústra jutó szalonna tömege)

$$\frac{\text{a szalonna súlya melegen}}{\text{A bal féltest súlya melegen} - \text{a szalonna súlya}}$$

1.15 Az értékes húsrészek aránya (h) %-ban:

$$\frac{(\text{a comb} + \text{lapocka} + \text{tarja} + \text{karaj súlya}) \times 100}{\text{a bal féltest súlya hidegen}}$$

1.16 Az értékes húsrészek súlya kg-ban:

$$\frac{(\text{a comb} + \text{lapocka} + \text{tarja} + \text{karaj súlya}) \times \text{a hasított test súlya hidegen}}{\text{a bal féltest súlya hidegen}}$$

1.17 Egy életnapra jutó testsúly-gyarapodás az értékes húsrészekből g-ban:

$$\frac{\text{az összes értékes húsrészek súlya}}{\text{az életnapok száma}}$$

1.18 Színhús százalék (sz):

Fat-O-Meater (FOM) műszercsaládba tartozó szűrőszondás {FOM S70, FOM S71, FOM S89 (UNIFOM)} minősítő készülékkel jogszabály szerinti képlettel megállapított becsült színhús %.

1.2 Vizsgálati eredmények megadása

A tenyészkánok és a tenyészkocák hizási és vágási teljesítményét a vizsgált ivadékok összevont eredménye alapján a következő példában előírt módon kell megadni.

n	s	t	f	h	m	I
12	438	2870	33,6	43,4	7,5	106,0
	+13	-20	+0,4	+1,4	+0,5	

Felső számsor:

n az értékelés alapjául szolgáló ivadékok száma, db;

s az ivadékok átlagos nettó, életnapos testsúly-gyarapodása, g ;

t az ivadékok átlagos takarmányértékesítése a vizsgálat időtartama alatt, g;

f az ivadékok átlagos fehérarú aránya %;

h az ivadékok átlagos, értékes húsrészeinek aránya, %

m az ivadékok átlagos húsminőségi pontszáma;

I HVT- index.

Alsó számsor:

A paraméter eltérése a fajtacsoport korrigált országos átlagától (standard).

Megjegyzés:

Az eltéréseket a matematikai értékük szerinti előjellel kell meghatározni.

2. A HÍZÉKONYSÁGI ÉS VÁGÁSI TELJESÍTMÉNYINDEX

(HVT -INDEX)

- 2.1 A tenyészsertések HVT indexének számításához meg kell állapítani az ivadékok átlagos
- 1 életnapra jutó nettó testsúly-gyarapodását,
  - takarmányértékesítését,
  - fehérárú-arányát,
  - értékes húsrészeinek arányát és
  - húsminőségi pontszámát.
- 2.2 A kocát legalább egy koca és egy ártány ivadékanak átlagolt vizsgálati eredménye alapján szabad index alapján értékelni.
- 2.3 A tenyészkan
- 5 alomból származó alompárok vizsgálatokor legalább 9 értékelt ivadék,
  - 3 alomból almonként 2 koca és két ártány ivadék vizsgálatokor 10 értékelt egyed teljesítményének ismeretében szabad indexszel értékelni.
- 2.4. A tenyészkanok indexének számításakor az értékelt egyedek teljesítményeit halmozottan kell figyelembe venni és az index értékét a további vizsgálatok eredményével módosítani kell.
- 2.5. Az index értékét a standard változása esetén módosítani kell, mindig a legutolsó érvényes standarddal számított indexet kell figyelembe venni.
- 2.6. Ha az előírt számú egyed vizsgálatát nem végzik el, az eredményből indexet nem szabad számítani, de a vizsgálati eredményt közölni kell.
- 2.7. A HVT indexet (I_{HVT}) a következő képlettel számítjuk ki:

$$I_{HVT} = 100 + 0,2(\bar{s}-s) + 0,02(\bar{t}-t) + (\bar{f}-f) + 2(\bar{h}-h) + (\bar{m}-m)$$

ahol

- s az ivadékok átlagos, 1 életnapra jutó, nettó testsúly-gyarapodása, g;
 t az ivadékok átlagos takarmányértékesítése a vizsgálat időtartama alatt g;
 f az ivadékok átlagos fehérárú-aránya, %;
 h az ivadékok átlagos, értékes húsrészeinek aránya, %;
 m az ivadékok átlagos húsminőségi pontszáma;
 s, t, f, h, m , a fajtacsoport korrigált országos átlaga (standard).

Példa a HVT index számítására:

	s	t	f	h	m
	g	g	%	%	pont
Standard	430	2800	32,0	45	7,0
az egyed teljesítménye	439	2860	27,7	47	7,4
Eltérés	+9	-60	+4,3	+2,0	+0,4

$$I_{\text{HVT}} = 100 + 0,2 \times 9 - 0,02 \times 60 + 4,3 + 2 \times 2,0 + 0,4$$

$$I_{\text{HVT}} = 100 + 1,8 - 1,2 + 4,3 + 4 + 0,4$$

$$I_{\text{HVT}} = 109$$

III. A VIZSGÁLATI JOGOSULTSÁG

1. A TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLÓ ÁLLOMÁS ELISMERÉSE

1.1 A Teljesítményvizsgáló állomás vizsgálat végzésére jogosító megbízását a MgSzH adja meg kérelem alapján az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény végrehajtására vonatkozó a 84/2005. (IX.27.) FVM rendelettel módosított 32/1994.(VI.28.) FM rendelet előírásainak megfelelően. A megbízás rögzíti a jogosultság hatályát, a felülvizsgálati kötelezettséget, a visszavonás eseteit, valamint az adatszolgáltatási kötelezettséget.

1.2 A teljesítményvizsgáló szakemberek 2 évente, a darabolást végző hentesek évente kötelesek a MgSzH által szervezett továbbképzéseken és gyakorló teljesítményvizsgálatokon évente részt venni.

IV. A VIZSGÁLATI EREDMÉNYEK KÖZZÉTÉTELE

1. Az engedélyezett sertés teljesítményvizsgáló állomások listáját a MgSzH kiadványaiban évente közzéteszi.

2. Közzététel előtt a teljesítményvizsgálati eredményértésítőt a MgSzH hitelesíti, kizárólag hitelesített eredmények fogadhatók el, és hozhatók nyilvánosságra.
3. A különböző fajták és hibridek éves országos átlagteljesítményét a MgSzH készíti el és teszi közzé.
4. Az összevonásokat és halmozásokat, valamint az érvényes standardokra történő korrekciót a MgSzH folyamatosan végzi.
5. A MgSzH az elismert tenyésztő szervezeteknek az illetékességükbe tartozó állományok tételes vizsgálati eredményét hitelesítés után átadja.
6. A tenyésztő szervezetek jogosultak az illetékességi körükbe tartozó állományok vonatkozásában a MgSzH által hitelesített adatokat nyilvánosságra hozni.

Melléklet: .1.) Számítógépes kijelölési jegyzék

- 2.) Vizsgálatói nyilatkozat
- 3.) Ivadékteljesítmény vizsgálati törzslap
- 4.) Minősítő napló
- 5.) Fejlap
- 6.) Egyedi takarmányozási lap

1.sz.melléklet

Számítógépes Kijelölési Jegyzék

Dátum...:02.05.25.

Lapszám: 1

Szervezet.....:

Adatrögzítő.....:

Állomás.....:

-

..... Szülők					.....Malac					Átvétel.				
Tart. Telep	Faj ta	Ell. szám	Szül. Telep	Fülszám Perszám	s	21. db	alom kg	Faj- ta	Fülszám Perszám	Ivar	Szül. dát.	Élet nap	Élet kg	Megj (TVA)
1. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1059/98/0	3	98.2.11.	76	32	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
2. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1060/98/0	2	98.2.11.	76	31	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
3. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1061/98/0	2	98.2.11.	76	29	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
4. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1063/98/0	3	98.2.11.	76	33	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
5. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1064/98/0	3	98.2.11.	76	32	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
6. a pa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1065/98/0	2	98.2.11.	76	28	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
7. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1066/98/0	3	98.2.11.	76	33	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
8. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1067/98/0	2	98.2.11.	76	30	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
9. apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1069/98/0	3	98.2.11.	76	34	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									
10apa.: 16380	4	1008	16369	1300/97/0	s	11	76.0	4	1070/98/0	2	98.2.11.	76	32	...
anya: 16380	4	1038	16369	1137/96/0	s									

Kijelölés ideje: 02.05..25. Átvétel ideje: év.....hó.....nap .....

A kijelölést végző aláírása

Vizsgálati nyilatkozat

Vizsgáló üzem neve: .....

Beszállítás napja: .....Malacok száma:.....

Igazolom, hogy az .....teljesítményvizsgáló állomásra

Beszállított malacok

- megfelelnek az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998 évi XXVIII. törvény és végrehajtására kiadott 32/1999 (III.31.) számú – az állatok tartásának állatvédelmi szabályai – FVM rendeleti előírásoknak, és
- az állomány elismerten mentes brucellózistól, leptospirózistól, PRRS-től, Aujeszky-féle betegségtől.

Kelt. ....

.....

nyilatkozó neve, bélyegzőlenyomata

Minősítési napló

Minősítés ideje: .....

Vágási sorszám	
Kutrica	
Apa ellenőrzési száma	
Anyai ellenőrzési száma	
Fülszám	
Élősúly kg	
Hasított testsúly melegen kg	
Jobb féltest súlya melegen kg	
Bal féltest súlya melegen kg	
Fehéríté melegen kg	
Törzshosszúság cm	
Szalonnavastagság maron mm	
Szalonnavastagság háton mm	
Szalonnavastagság ágyékon mm	
Farizom mm	
Hasított testsúly hidegen kg	
Bal féltest súlya hidegen kg	
Jobb féltest súlya hidegen kg	
Comb kg	
Lapocka kg	
Karaj kg	
Tarja kg	
pH ₁	
pH ₂	
Optostar	
Érzékszervi bírálat	
7	11
1	2
13	15
16	17
20	21
22	23
24	18
19	29
30	31
32	33
34	35
36	

HÍZÉKONYSÁGI ÉS VÁGÁSI VÉGTERMÉKTESZT (HVV)

1. VIZSGÁLATI ELJÁRÁS

1.1 Vizsgálandó egyedek kijelölés

1.1.1 Végtermék hízási és vágási teljesítményvizsgálatra elismert, illetve elismerésre bejelentett fajtákból, szaporasági vizsgálatba vont állományokból, vagy a tenyésztési programban elfogadott konstrukciókból, végtermék előállító telepről ismert származású hibridek és legalább hármas fajtas keresztezések ivadécai jelölhetők ki.

A MgSzH-nak előzetesen a tenyészetet be kell jelenteni a HVV tesztre beszállítást megelőző 7 hónappal, abban az esetben, ha nem olyan üzemből történik a HVV tesztre a beszállítás, ahol egyben a végtermék előállító konstrukciók szaporasági vizsgálata is történik. A búgatási, fialási és malac jelölési adatokat az üzem nyilvántartásába a törzskönyvezési rendben elfogadottaknak megfelelően fel kell tüntetni.

1.1.2 Végtermék vizsgálatra csak a brucellózistól, leptospirózistól, és Aujeszky-féle betegségtől mentes állományokból származó egyedeket szabad kijelölni.

1.1.3 A vizsgálandó egyedek kijelölését az illetékes tenyésztő szervezet végzi, a MgSzH előzetes értesítése mellett.

1.1.4 Végtermék vizsgálatra a mintavétel megbízhatósága érdekében a malacokat olyan almokból kell kijelölni, melyek legalább 8-as felnevelési alomnépességűek.

1.1.5 A fajtaelismeréshez és megújításhoz a tenyésztő szervezeti és fajtaelismerésről szóló 123/2005. (XII.27.) FVM rendelet szerint előirt számú végtermék, legalább 2 üzemből történő beszállítása szükséges. A két ismétlés teszt vizsgálata során két különböző üzemből történjen a beszállítás, de ha ez nem lehetséges, az egyik ismétlés 50 %-át másik üzemből kell beszállítani.

1.1.6 Végtermék vizsgálatra egy üzemből és egy apától maximum 12, egy anyától maximum 4 malac jelölhető ki összességében 50-50%-os ivari megoszlásban.

1.2 A betelepítés feltételei

1.2.1 A malacokat legkésőbb 77 napos korban szabad a teljesítményvizsgáló állomásra beszállítani.

A beszállított malacok testsúlya átvételkor maximum 34 kg lehet.

A malacokat úgy kell kijelölni, hogy az egy falkába kerülő 8 azonos ivarú egyed átlagsúlya átvételkor minimum 25 kg legyen és az állatok testsúlya között 6 kg-nál nagyobb eltérés nem lehet.

A kijelölt egyedek testsúlyát beszállítás előtt egyedi méréssel, 1 kg-os pontossággal kell megállapítani.

1.2.2 A vizsgálatra kijelölt egyedekről számítógépes kijelölési jegyzéket kell kiállítani és az adatokat elektronikus adathordozón kell az állomásra megküldeni.

1.2.3. A vizsgálatra kijelölt egyedeket az alábbi okmányokkal kell a vizsgáló állomásra beszállítani:

- kijelölési jegyzék,
- sertés ENAR szállítólevél állatorvosi igazolással (2611 sz. nyomtatvány)
- vizsgálatói nyilatkozat,

1.2.4. A vizsgálatra beérkezett malacok egyedi mérlegelését, ivar szerinti falkásítását, valamint a kijelölési jegyzéken feltüntetett fülszám szerinti azonosítását el kell végezni, és a malacokat nyilvántartásba kell venni. Abban az esetben, ha nincs egyedi szám, csak ENAR szerint történő jelöléssel lehet egyedi azonosítást adni azonos ivarú csoporton belül.

1.3 A vizsgálat időtartama

1.3.1 Csoportos elhelyezésben a vizsgálat a beszállítás napján kezdődik, és 105 ± 2 kg eléréséig tart.

1.4 Takarmányozási rend

1.4.1 A takarmányfogyasztás mérése a vizsgálat kezdetétől a 70. hizlalási napig, majd ezt követően a 70.naptól a vizsgálat végéig, azaz a 105 ± 2 kg eléréséig tart.

1.4.2 A vizsgálat folyamán az állatokat standard összetételű, granulált takarmánnyal ad libitum takarmányozzuk. A takarmány összetétele azonos a HVT-ben etetett takarmányéval.

1.4.3 A sertések egészségi állapotát naponta ellenőrizni kell, és a beteg állatokat még a súlycsökkenés előtt a csoportból ki kell emelni, és le kell mérlegelni.

1.5. A vizsgált tulajdonságok és a mérés módja

1.5.1 A fajtaelismerésre, vagy annak fenntartására irányuló vizsgálatokhoz szükséges adatok körét a vizsgálati módszer kidolgozásakor írásban kell meghatározni.

1.5.2 A vágás időpontjának meghatározása és a vágás módja a 70. hizlalási napon történő mérlegelés, valamint az azt követő ellenőrző mérlegelés alapján meghatározzuk a vágás várható időpontját.

1.5.3 A vágás módja és a vágott testen végzett valamennyi mérés megegyezik a HVT előírásokkal.

1.5.4. Vizsgálati eredmények megadása

A végtermékek hizási és vágási eredményeit ismétlésenként, az ismétléseket évente összevonva és ivari bontásban az alábbiak szerint kell megadni.

- értékelt ivadékok száma,
- vizsgálatból kiesett ivadékok száma,
- életnapok száma,
- súlygyarapodás és takarmány-felhasználás 70 napos hizlalási idő alatt,
- súlygyarapodás és takarmány felhasználás a teljes vizsgálati idő alatt,
- fehérarú arány %
- értékes húsrészek aránya %
- színhús százalék (FOM) %
- húsminőség
- indexpont

1.6 AZ ÁLLATOK JELÖLÉSÉNEK MÓDJA

Az állatok jelölése azonos a HVT-ben leírtakkal.

2. A VIZSGÁLT KERESZTEZÉSEK, VAGY HIBRIDEK EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE

2.1 A vizsgált tulajdonságok kifejezése, az értékmérők és az index számítás módja megegyezik a HVT-ben leírtakkal.

2.2 A végtermékek eredményeit ismétlésenként és vizsgált tulajdonságonként istállótársas módszer szerint értékeljük ki.

- 2.3 Valamennyi konstrukció, valamennyi vizsgált tulajdonságban elért eredményét ismétlésenként "t" próbával és variancia analízissel értékeljük ki.
- 2.4 A konstrukciókat a fenti módszerrel a 70 napos hízlalási idő alatt elért eredményeik alapján, illetve a vizsgálat kezdetétől a vizsgálat végéig elért eredményeik alapján takarmányozási napra vonatkoztatva értékeljük. Az utóbbi értékelésben a selejt egyedek súlygyarapodása is szerepel.
- 2.5 Az eredményeket index-szel is értékelni kell, a számításhoz az I. fajtacsoport standardját kell használni.

3. A VIZSGÁLATI JOGOSULTSÁG, ÉS ELLENŐRZÉS

- 3.1 A végtermékteszteket kizárólag a MgSzH végezheti saját teljesítményvizsgáló állomásán.
- 3.2 A vizsgálat céljából megjelölt és a vizsgálatra kijelölt malacokat a MgSzH a beszállító üzemből szűrőpróba szerűen ellenőrzi.

4. A KÖZZÉTÉTEL MÓDJA

- 4.1 A vizsgálati eredményeket a MgSzH évente közzéteszi.
- 4.2 Az ismétlésekről a részeredményeket az érintett tenyésztő szervezeteknek a MgSzH az értékelést követően megküldi.
- 4.3 A tenyésztő szervezetek jogosultak a részükre hivatalosan megküldött eredményértesítők tartalmát, és a MgSzH által közzétett eredményeket nyilvánosságra hozni, kiadványaikban felhasználni.
- 4.4 A végtermékteszt eredményének közzétételénél, minden esetben kötelező megjelölni a vizsgálat helyét, időpontját (ismétlés számjelét), illetve az időszakot, amelyre vonatkozóan az összesítést a MgSzH végezte.
- 4.5 Amennyiben a vizsgálaton résztvevő egyedek kijelölése és a betelepítés nem a Kódex előírásai szerint történik – abban az esetben az ivadékok a végtermék teszten nem vesznek részt és az eredmények nem kerülnek közzétételre.

NÖVENDEK SERTÉSEK ÜZEMI SAJÁTTELJESÍTMÉNY VIZSGÁLATA (ÜSTV)

1. A TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

1.1 A mintavétel módja

Sajátteljesítmény-vizsgálatba vonhatók azok a kan- és kocasüldők, melyek egyedi azonosítóval rendelkeznek, származásuk és születési idejük hitelesen megállapítható, a fajta vagy konstrukció melybe tartoznak elismert, vagy elismerésre bejelentették.

A sajátteljesítmény- vizsgálatra történő kijelölést az illetékes tenyésztő szervezet elfogadott tenyésztési programjában előírtaknak megfelelően kell végezni.

1.2 Az állatok elhelyezése

1.2.1 A tenyészkoca és tenyészkan süldőket, oly módon kell elhelyezni, hogy egy egyedre 60 kg-os egyedi súlyig legalább 0,6m², 60 kg felett legalább 1,0 m² terület jusson.

Az állatok komfortigényének megfelelő optimális elhelyezési és gondozási feltételeket úgy kell kialakítani, hogy az összes vizsgált állat számára a környezeti viszonyok közel azonosak legyenek.

1.2.2 Egy vizsgálati csoportba azonos ivarú malacok kerüljenek. Az állatok száma a vizsgálati csoportokban lehetőleg azonos legyen.

1.2.3 A kocacsoportokat hízókkal nem szabad kiegészíteni.

1.2.4 A kancsoportokat ártányokkal nem szabad kiegészíteni.

1.2.5 A vizsgált állatok között testsúly és életkor tekintetében - egy vizsgálati csoporton belül - a lehető legkisebb különbség legyen, de 50%-nál nagyobb különbség esetén a csoportot a vizsgálatból ki kell zárni.

1.3 A vizsgálat időtartama

1.3.1 Falkásítani és a vizsgálatot elkezdni a malacok utónevelése után kell.

1.3.2 A vizsgálatot mindkét ivarnál 80-110 kg között kell befejezni.

- 1.3.3 Azokat a kan-és kocasüldőket, amelyek a vizsgálatkor 110 kg felett vagy 80 kg alatt vannak, vagy az összbenyomás alapján küllemük nem megfelelő (2 vagy ennél kevesebb küllemi pont- szám esetén), minősíteni nem szabad.
- 1.3.4 A vizsgálat befejezése előtt a kan és a kocasüldőket belföldön tenyészállatként nem szabad értékesíteni.
- 1.3.5 Előzetes írásbeli bejelentés alapján a MgSzH hozzájárulásával a vizsgálat befejezése előtt értékesített kocasüldők ÜSTV vizsgálatát az eladó szerint illetékes tenyésztő szervezet elvégezheti, amennyiben a vizsgálati feltételek biztosítottak.

1.4 A takarmányozás

A takarmányozást a vizsgálati időszakban egységesen ad libitum etetéssel kell végezni. A takarmányozás legyen egységes, hosszabb távon azonos minőségű, és tegye lehetővé a genetikai érték realizálását, a minőségi tenyészállat nevelést.

1.5 Az állatok jelölésének módja

Az állatok jelölését minden fajta és konstrukció esetében az elfogadott tenyésztési program szerint kell elvégezni.

1.6 A vizsgált tulajdonságok és a mérés módja

- 1.6.1 A sajátteljesítmény-vizsgálat egész ideje alatt csak egy mérlegelés szükséges. A vizsgálat végén a süldőket 1-kg-os pontossággal, egyedenként, az Országos Mérésügyi Hivatal Mértékhitelesítési Kirendeltségei által hitelesített mérlegen mérlegelni kell. A mobil, nem hitelesíthető mérlegek esetében az éves karbantartást számlával kell igazolni.
- 1.6.2 A mérlegeléssel egy időben az oldalszalonna 1, az oldalszalonna 2 és a karajvastagsági méreteket a MgSzH által engedélyezett hitelesített ultrahangos készülékkel kell mérni. Szalonna 1 vastagságot a sertés baloldalán a 3. és a 4. ágyékcsigolya között a gerincvonaltól 8 cm-re oldalirányban, a szalonna 2 vastagságot és a karajátmérőt hátulról a 3. és a 4. borda között a gerincvonaltól 6 cm- re oldalirányban kell lemérni.
- 1.6.3 Az állatokat a vizsgálat befejezésének napján nem kell koplaltatni, és a gyomortartalom miatt sem kell a mért súlyt levonással csökkenteni.
- 1.6.4 A vizsgált egyedek színhús százalékanak és a testsúlyának meghatározását egy napon kell elvégezni.

1.6.5 A mérést végző teljesítményvizsgáló szakember nevét és kódját a bizonylatra minden esetben fel kell vezetni, és a számítógépes törzskönyvi rendszerbe a kódot be kell adni.

2. A TENYÉSZÉRTÉKBECSLÉSI ELJÁRÁS

2.1. A sajátteljesítmény-vizsgálat eredményeinek kifejezése

2.1.1. *Életkor a vizsgálat végén*

- születéstől a vizsgálat végéig eltelt napok száma,
- a születés napját nem, a vizsgálat befejezésének napját az életkorba bele kell számítani.

2.1.2. *Élőtömeg a vizsgálat végén*

- a vizsgálat végén mért testsúly kg.

2.1.3. *Egy életnapra jutó testsúly-gyarapodás (s)g-ban:*

$$\frac{\text{a vizsgálat végén mért testsúly}}{\text{életkor a vizsgálat végén}}$$

2.1.4. Színhús százalék (h) kiszámítása a következő képlettel történik:

$$h = 56.333381 - 0.122854 \times sz1 - 0.786312 \times sz2 + \\ + 0,006160 \times sz2 \times sz2 + 0,237677 \times k2$$

ahol

sz1 szalonna vastagság a 3. és 4. ágyékcsigolya között mm;

sz2 szalonna vastagság a3. és 4. borda között ,mm;

k2 karaj vastagság az *sz2* mérési ponton, mm

2.1.5 *Korrekción 100 kg-os testsúlyra*

A kiszámított paramétereket 100 kg-os testsúlyra kell korrigálni, a MgSzH által közzétett regressziós együtthatók felhasználásával.

2.1.6. *Példa a korrekció végzésére*

Fajta: magyar nagyfehér hússertés

Ivar: koca

Vizsgálati testsúly (m'): 85 kg

Életnapi testsúly-gyarapodás (s'): 496 g/nap

Regressziós együtthatók: $a_s = 1,5$

$$s = (100 - m')a_s + s' = (100 - 85) 1,5 + 496 = 22,5 + 496 = 519 \text{ g/nap}$$

2.2 ÜSTV index kiszámítása

$$2.2.1 \quad I_{\text{ÜSTV}} = 0,2(\bar{s} - s) + 3(\bar{h} - h) + 100$$

ahol

s a vizsgált egyed egy életnapra jutó súlygyarapodása
100 kg testsúlyra számítva

h a vizsgált egyed becsült színhús %-a

$\bar{s}$ standard érték, az ivar figyelembe vételével 100 kg testsúlyra számítva

$\bar{h}$ standard érték, az ivar figyelembe vételével

2.2.2 Példa az ÜSTV index számítására:

		Testsúly kg	s g	h %
Standard	$(\bar{s}, \bar{h})$	100	482	53,0
az egyed teljesítménye	(s, h)	100	519	55,0
Eltérés		-	+37	+2

$$I_{\text{ÜSTV}} = 100 + 0,2 \cdot 37 + 3 \cdot 2$$

$$I_{\text{ÜSTV}} = 100 + 7,4 + 6$$

$$I_{\text{ÜSTV}} = 113$$

2.2.3 Az indexet egész számra kerekítve kell megadni.

2.3 Az eredmények megadása

A vizsgálati eredményeket a következők szerint adjuk meg:

m	S	h	I	i
100	519	55,0	(113)	(110)
-	$(\bar{s} - s)$	$(\bar{h} - h)$		
	+37	+2		

ahol: m minden esetben 100 kg

s az egyed egy életnapra jutó testsúly-gyarapodása, grammokban
(100 kg-ra korigálva);

h az egyed becsült színhús %-a, egy tizedes jegyre megadva ;

I az egyed ÜSTV indexe;

i a tenyészet előző évi átlagos ÜSTV indexe;

$(\bar{s}-s)$ az egyed egy életnapra jutó testsúly-gyarapodásának eltérése a standardtól

$(\bar{h}-h)$ az egyed becsült színhús %-ának eltérése a standardtól

Az eltérések előjele mindig a teljesítményérték szerinti pozitív vagy negatív eltérést jelenti (pl.: ha a szalonna a standardnál 1 mm-rel vastagabb, az eltérés -1 lesz).

3. A VIZSGÁLATI JOGOSULTSÁG

3.1 A vizsgálat végzésére jogosult szervezetek és személyek

3.1.1 Az üzemi sajátteljesítmény-vizsgálat végzésére a fajta (konstrukció) szerint illetékes elismert tenyésztő szervezet jogosult, amennyiben rendelkezik a teljesítményvizsgálat végzésére vonatkozó megbízással. A megbízást kérelemre a MgSzH adja ki megjelölve az illetékességi kört és a megbízás hatályát.

3.1.2 A sertés üzemi sajátteljesítmény-vizsgálat méréseket kizárólag olyan személy végezheti, aki a vizsgálat végzésére feljogosító tanfolyamot elvégezte, eredményesen levizsgázott, és erről bizonyítványt kapott. Az ÜSTV végzésére jogosult személyek listáját a MgSzH nyilvántartja, és évente közzéteszi. A MgSzH teljesítményvizsgálatra jogosultak részére továbbképzést és gyakorló teljesítményvizsgálatot szervez, melyen a részvétel kötelező. Azok a szakemberek akik a továbbképzésen nem jelennek meg, vagy nem felelnek meg, a nyilvántartásból törlésre kerülnek, teljesítményvizsgálatot ezt követően nem végezhetnek.

3.1.3 A vizsgálatokat csak a MgSzH által bevizsgált készüléktípussal lehet végezni.

3.1.4 A készülékek mérési pontosságát etalonnal, az adott típusra vonatkozó előírásoknak megfelelően ellenőrizni kell. A javításra vonatkozó adatokat a gépkönyvben kell nyilvántartani. A MgSzH az ellenőrzések alkalmával a pontatlan (beállítatlan) készülékek javítását előírja és a határidő betartását ellenőrzi.

3.2 A vizsgálat ellenőrzésére vonatkozó előírások

3.2.1 A MgSzH a teljesítményvizsgálatokat rendszeresen ellenőrzi, ezért az ÜSTV végzésének időpontjáról a területileg illetékes főfelügyelőt legkésőbb a vizsgálat előtt 7 nappal értesíteni kell.

Az értesítés elmulasztása esetén a hitelesítést a MgSzH megtagadja.

- 3.2.2 A MgSzH főfelügyelő a vizsgálat során az állatokat azonosítás, mérlegelés, szalonna vastagság mérés ellenőrzése céljából visszarendelheti. Azonosítási hiba esetén, valamint 2 kg élőtömeg és 2 % színhús eltérés felett a főfelügyelő a vizsgálati eredményt nem hitelesíti. *Amennyiben az összes vizsgálati hiba (a mérlegelési és ultrahangozási hibák összesített értéke) meghaladja az ellenőrzött mérések 30 %-át,* a főfelügyelő a szakembert továbbképzésre berendeli, a hibás eredmények hitelesítését megtagadja, a sikeres összehasonlító mérések teljesítéséig a szakember vizsgálatot nem végezhet.
- 3.2.3 A MgSzH főfelügyelője ellenőrzi a gépek beállítását, műszaki állapotát, a karbantartásra vonatkozó bejegyzéseket. Hibás, vagy pontatlan készülék esetében a javítás igazolásáig a készülékkel vizsgálat nem végezhető.
- 3.2.4 Az ÜSTV adatokat az egységes sertés törzskönyvezési számítógépes rendszerben kell feldolgozni és a minősítő és ellenőrző listát a MgSzH főfelügyelő részére 30 napon belül meg kell küldeni.
- 3.2.5 A MgSzH félévente kiértékeli a teljesítmény vizsgáló szakember által felvett adatokat. Amennyiben az adatok statisztikai jellemzői az átlagtól jelentősen eltérnek a MgSzH az okok feltárására vizsgálatot rendel el.

4. A KÖZZÉTÉTEL MÓDJA

- 4.1 A 100 kg-ra történő korrekcióhoz a regressziós együtthatókat és az index számításhoz a standardokat a MgSzH fajtacsoportonként meghatározza, és a Kódex Bizottsággal történő egyeztetés követően közzéteszi.
- 4.2 Az egyes tenyészetek, vonalak, fajták, és fajtacsoportok 100 kg-ra korrigált éves ÜSTV teljesítményét a MgSzH számítja ki az országos adatbankba gyűjtött teljesítményvizsgálati eredmények feldolgozása során.
- 4.3 A MgSzH a teljesítményvizsgálati eredményeket a fajták és fajtacsoportok egységes összesítésével évente közzéteszi.
- 4.4 A tenyésztő szervezetek jogosultak az illetékességi körükbe tartozó fajták ÜSTV eredményeinek közzétételére.

Melléklet: 1.) EUROP ÜSTV alapbizonylat (mellékelt nyomtatvány, vagy sonomark gépről kinyomtatott)

EUROP ŰSTV ALAPBIZONYLAT

Vizsgálat helye Fajta (Vonal) Vizsgálat ideje URH-zó Tenyésztő szervezet: .....
 kód Megye tenyészet év Hó Nap kódszáma
 Vizsgálatot végző neve:.....
 Tenyészet neve és helye:.....
 Ivar:.....

Sorsz.	Fülszám sorsz.v.any szám	perszám	Csecsszám jobb bal		Küllem	Tömeg	Sz1	Sz2	Izom	Színhús %	Megjegyzés
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
6.											
7.											
8.											
9.											
10.											

.....
 vizsgálatot végző aláírása

SZAPORASÁGI-FELNEVELÉSI TELJESÍTMÉNY VIZSGÁLAT (SZFTV)

1. A TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

A szaporasági-felnevelési teljesítmény vizsgálat végzése valamennyi hitelesen törzskönyvezett sertés állományban kötelező.

1.1 Az ellenőrzésbe vétel feltételei

Fajta és származás

- A fajtába tartozást, származás igazolással kell bizonyítani a tenyésztési programnak megfelelően.
- Nyitott törzskönyv esetén az ismeretlen származású állomány is SZFTV vizsgálatba vonható, a tenyésztési programban előírtak figyelembe vételével.
- Származásában, küllemében, teljesítményében a megjelölt fajtához nem sorolható, vagy vegyes fajta összetételű koca állomány hitelesítését a MgSzH megtagadja.

A tenyészetszám (számítógépes azonosító)

- A tenyészetszám (számítógépes azonosító) kiadás az illetékes tenyésztő szervezet által kitöltött tenyészet bejelentő lap alapján történik. A bejelentő lapon kell feltüntetni a TIR azonosítót, amelyet a Tenyészet Információs Rendszer ad ki (1. melléklet).
- Az MgSzH megvizsgálja az adatfelvételezés és a teljesítményvizsgálatok végzésének feltételeit.
- A feltételek biztosítása esetén az MgszH az adatokat az adatbankba befogadja. A tenyészetszámot a törzskönyvi, teljesítmény-vizsgálati bizonylatokra rá kell vezetni, a sertés törzskönyvezési számítógépes rendszerbe fel kell vinni. A tenyészetszám az egyedi azonosítás elválaszthatatlan része.

1.1.3 A vizsgálat időtartama

- Az ellenőrzés a tenyészsorszám kiadásával kezdődik. A tenyészsorszám kiadásáról a MgSzH határozatot ad ki, amely kiadásának napja nem azonos a hitelesítés kezdő napjával.
- Az ellenőrzés a tenyésztőszervezet kérésére, vagy hitelességi problémák esetén MgSzH eljárás keretében szüntethető meg.

1.3 Tartás és takarmányozás

- A vizsgálatba vont telepen az állatok tartása és takarmányozása a fajta igényeinek megfelelően kell történnjen a genetikai érték realizálása érdekében.
- Amennyiben az állatok kondíciója, egészségi állapota, szaporodásbiológiai helyzete a technológiai és a takarmányozási hibák következtében jelentősen romlik, a telepet az ellenőrzésből ki kell zárni.

1.4 A vizsgált tulajdonságok és a mérés módja

1.4.1 A kockák teljesítményének vizsgálatához a következő adatokat

kell felvenni:

- a koca azonosítója,
- a koca születésének időpontja,
- a fajta (konstrukció) megnevezése,
- az első búgatás időpontja,
- a megismételt búgatások időpontja,
- a búgó vagy termékenyítő kan száma,
- a fialás (vetelés) időpontja,
- az élve született malacok száma, (kan, koca, összesen)
- a genetikailag terhelt malacok száma, a rendellenesség jellege,
- a holtan született malacok száma,
- a malacok egyedi azonosítási száma,
- az áthelyezett (adott, kapott) malacok száma, ivar szerint, és az adó illetve fogadó koca egyedi azonosítója
- felnevelési alomszám

- felnevelési alomsúly
- felnevelési adatok felvételezési dátuma (születéstől számított 21-35 nap között)
- a koca selejtezésének időpontja és oka,
- a malacok csecsszáma (jobb, bal) legkésőbb az ÜSTV alkalmával feljegyezve

1.4.2 A kanok teljesítményének vizsgálatához a következő adatokat kell felvenni.

- a kan azonosítója,
- a kan születésének időpontja,
- a fajta (konstrukció) megnevezése,
- a kan selejtezésének időpontja és oka,
- a búgatási és fialási adatok.

1.4.3 Az adatfelvételezés módja

Az adatok felvételezése a tenyésztési programban rögzített egységes nyomtatványrendszeren történik.

Az adatfelvételezést naprakészen a valóságnak megfelelően kell végezni. Az adatfelvételezésért a tenyésztő szervezet felel.

1.4.4 A felnevelési alomsúly megállapítása Országos Mérésügyi Hivatal Mértékhitelítési Kirendeltségei által hitelesített vagy mobil mérlegek esetében évente karbantartott mérleggel, 1kg-os pontossággal történik.

1.4.5 Az adatokat az egységes sertés törzskönyvi számítógépes rendszerbe kell nyilvántartani, a MgSzH által közzétett kódjegyzék felhasználásával.

1.5 Az állatok jelölésének módja

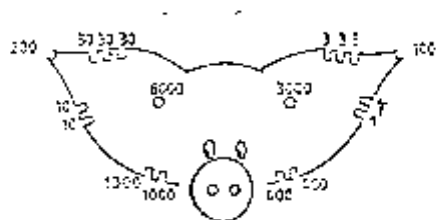
1.5.1 Az ellenőrzésbe vett sertéseket ellenőrzési számmal kell ellátni.

Az ellenőrzési számot a jobb fülbe kell tetoválni vagy füljelzővel kell ellátni. Az ellenőrzési szám maximum ötjegyű lehet, az első pozíció lehet betűjel is. Az ellenőrzési számot kanoknál és kocáknál telepenként és konstrukciónként 1-től folyamatosan kell kiadni, a tenyésztésbe állítás sorrendjében.

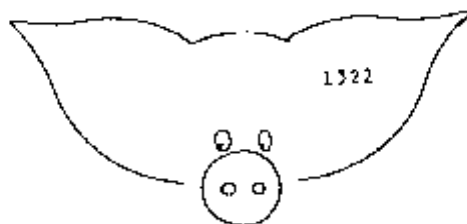
- 1.5.2 Az utánpótlásra kijelölt kocasüldőket a malackori számon kell nyilvántartani, az első fialás alkalmával kell ellenőrzésbe venni, és a soron következő ellenőrzési számmal megjelölni.
- 1.5.3 A kansüldőket természetes fedezettetés esetén tenyésztésbe állításkor, mesterséges termékenyítés esetén a spermaminőség elbírálása után kell megjelölni és ellenőrzésbe venni.
- 1.5.4 A jelölési kötelezettség kiterjesztését a tenyésztési program tartalmazza.
- 1.5.5 A malacok jelölését még dajkásítás előtt, de legkésőbb 7 napos korukig el kell végezni.

A jelölést fülcsipkézéssel vagy a bal fülbe tetoválással, vagy ENAR életszamos jelöléssel végezzük.

- *Fülcsipkézés* esetén a fialás sorrendjében, növekvő egyedi sorszámot kell adni. (1. ábra) Az egyedi sorszámot lehet tetoválással is a bal fülben jelölni. (2. ábra)
- *Tetoválás* esetén az anya ellenőrzési számát és a perszámot kell beírni, amely kocánként egytől folyamatos és azt jelzi, hogy az egyed a kocának hányadik malaca. (3. ábra)
- *Fülcsipkével és tetoválással* történő megjelölés esetén az anya számát csipkével, a perszámot tetoválással kell jelölni a bal fülben. (4. ábra)
- *ENAR* szerint történő jelölés esetén a malacokat mindkét fülben elhelyezett füljelzővel kell ellátni. A füljelzőn feltüntetett szám 12 jegyű, 1-6 karakter a TIR azonosító, 7-12 karakter az egyedi azonosító. Az életszamos jelölést a sertés ENAR útmutatóban foglaltak szerint kell végezni.

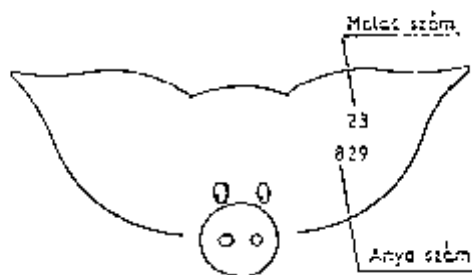

1. ábra
Jelölés fülcsipkével

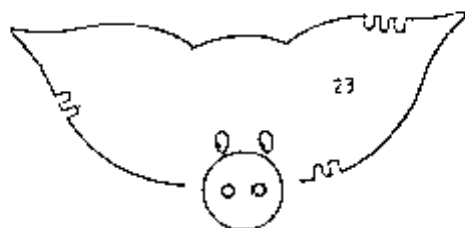
2. ábra

Sorszám tetoválás

3. ábra

Jelölés tetoválással

4. ábra

Jelölés fülcsipkével és tetoválással

2. A TENYÉSZÉRTÉKBECSLÉSI ELJÁRÁS

2.1 A Szaporasági- felnevelési teljesítmények kifejezése

2.1.1 A koca teljesítményének mutatói

- az első fialásig eltelt napok száma,
- az élve és holtan született malacok száma átlagosan,
- fialások száma,
- genetikai sérülések,
- két fialás közötti napok száma átlagosan,

2.1.2 A koca teljesítményének megadása

$$n - n_o - i - k$$

$$4 - 9,5 - 96 - (176)$$

ahol

n a koca fialásainak száma;

n_o a született élő malacok száma (alomátlag);

i a SZFTV index;

k a két fialás között eltelt időtartam.

2.1.3 A kanok teljesítményének mutatói

Az év végén a következő mutatókat kell megállapítani:

- a kanok termékenyítőképessége (a búgatott és a lefialt kocák viszonzyszáma),
- a kantól született élő és holt malacok száma (összes és alomátlag) az egy napos és felnevelési alomszám
- a genetikailag terhelt malacok száma és a rendellenesség jellege összegezve, és az apától született malacok %-os arányában.

2.1.4 A tenyészet teljesítményének mutatói

Az év végén a következő mutatókat kell megállapítani:

- a termelő átlagkocák száma (a fialások száma összesen osztva a fialási gyakorisággal)

- az első fialásig eltelt napok száma (összes és tenyészetátlag),
- az előhasi fialások száma,
- fialások száma összesen
- az élve született malacok száma (összes és alomátlag),
- genetikai sérülések aránya a fialásokhoz viszonyítva összesen és típusonként,
- a fialási gyakoriság (az év napjainak száma osztva a két fialás közötti napok átlagos számával),
- felneveltalmok száma (összes és átlag)
- felneveltmalacok száma(összes és alomátlag)
- felnevelési alomsúly átlagosan (kg)
- felnevelési százalék (a felnevelt alomokszáma osztva az összes malac számával)
- az egy kocára jutó felnevelési alomszám
- a vemhesülési arány (az adott időszakban született almok aránya a bűgatások százalékában)

2.2 A szaporasági – felnevelési teljesítmény vizsgálati index meghatározása (SZFTV)

2.2.1 A kocák SZFTV indexének számításához meg kell állapítani az

- élve született malacok átlagos számát,
- a felnevelési alomszám átlagos számát és
- a felnevelési alomsúly átlagos súlyát (kg).

2.2.2 Az SZFTV indexet (I_{SZFTV}) a következő képlettel számítjuk ki:

$$I_{SZFTV} = 100 + 5(n_o + n_{21} + \frac{W_{21}}{10} - i)$$

ahol

- n_o az élve született malacok száma/alom;
- n_{21} felnevelési alomszám/alom ;
- W_{21} felnevelési alomsúly átlagos súlya (kg);

i a fajtacsoport korrigált, országos átlaga (standard).

Példa az SZFTV index kiszámítására

I. fajtacsoport: $i = 24$

A fialások száma	n_o	n_{21}	W_{21}
1	9	8	47
2	10	9	58
3	8	7	45
4	11	10	58
Átlag	9,5	8.5	52,0

$$ISZFTV = 100 + 5(9,5 + 8,5 + 5,2 - 24)$$

$$ISZFTV = 100 + 5 (23,2 - 24)$$

$$ISZFTV = 96$$

Az index értéke a 28.felnevelési napra korrigáltan kerül megadásra.

2.2.3 Az SZFTV indexet az év végén a tenyésztés átlag adataiból is meg kell határozni.

2.2.4 Az indexet egész számra kerekítve kell megadni.

3. A VIZSGÁLATI JOGOSULTSÁG, FELELŐSSÉG

3.1 A vizsgálatot az illetékes elismert tenyésztő szervezet végzi.

3.2 Az alapadat felvételezés felelősségét a tenyésztési program szabályozza.

3.3 Az egységes számítógépes törzskönyvi rendszerben az adatok felvitelért a tenyésztő szervezet a felelős, a feldolgozásokat, kiértékeléseket a tenyésztő szervezet végzi.

3.4 A vizsgálat végzését a MgSzH szűrőpróba szerűen ellenőrzi, célvizsgálat, felülvizsgálat és számítógépes kiértékelés formájában.

4. A KÖZZÉTÉTEL MÓDJA

- 4.1 Az SZFTV eredményeket a tenyésztő szervezet a törzskönyvi lapon és a származási igazoláson feltünteti.
- 4.2 A tenyészetek, fajták, konstrukciók, fajtacsoportok eredményét, valamint az index képzéshez a standard értékeket az országos adatbankba gyűjtött hiteles adatokból az MgSzH állapítja meg.
- 4.3 A tenyésztő szervezetek jogosultak az illetékességi körükbe tartozó állományok hitelesített SZFTV adatait közzétenni.

Mellékletek: 1.) Tenyészet bejelentő lap

2.) Termelés ellenőrzés bejelentőlap

Tenyészet bejelentő lap

Tenyészet neve:.....

TIR azonosító: □□□□□□□□-□

Tartási hely címe: □□□□ .....

Telefon:.....Email:.....

Fax:..... **Telepvezető neve:**.....

A telep állategészségügyi helyzete, minősítés száma:

Brucellózis:.....Aujeszky féle betegség:.....

Leptospirozis:..... PRRS:.....

Megjegyzés:.....

Anyafajta		Szárm. hely		Apafajta		Szárm. hely		Utód-fajta	
Kód	Db	kód	kód	Db	Kód	Kód		Kód	

Állatjelölés módja:.....

Fülszám típusa: Anyaszám/perszám: Sorszám/év:

Törzskönyvi nyilvántartások:.....

Mérlegek (db, típus, hitelesítés dátuma):.....

ÜSTV (falkaméret, kutricaméret kifutóval, etetési mód):.....

Egyéb megjegyzés: .....

Tenyésztő szervezet:.....

Kelt: _____ , ...

.....

Tenyésztő

.....

TKV szervezet

A MgSzH tölti ki:

Adatrögzítő hely kódja:.....Tenyészet azonosító:.....

Minősítés Főfelügyelő:.....

Kelt:.....

Ügyintéző:

Termelés ellenőrzés bejelentőlap

Telep neve:.....

TIR azonosító: □□□□□□□□-□

Tartási hely címe: □□□□ .....

Telefon:.....Email:.....

Fax:..... **Telepvezető neve:**.....

A telep állategészségügyi helyzete, minősítés száma:

Brucellózis:.....Aujeszky féle betegség:.....

Leptospirozis:..... PRRS:.....

Megjegyzés:.....

Állatjelölés módja:.....

Nyilvántartások:.....

Egyéb megjegyzés: .....

Tenyésztő szervezet:.....

Kelt:....., ...

.....

Tenyésztő

.....

TKV szervezet

A MgSzH tölti ki:

Adatrögzítő hely kódja:.....Tenyészet azonosító:.....

Minősítés Főfelügyelő:.....

Kelt:.....

Ügyintéző:

ELISMERÉS ÉRDEKÉBEN VÉGZETT SZAPORASÁGI VIZSGÁLAT (SZV)

A végtermék előállító konstrukciók szaporasági és felnevelési vizsgálata

1. A TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

1.1 A mintavétel módja

A szaporasági vizsgálat végzésének esetei

Szaporasági vizsgálatot kell végezni a fajtabejelentés alatt álló hibridek és legalább három fajtas keresztezések esetében a végterméket előállító koca állományban.

Az elismert hibridek, és az egyesületek által tenyésztési programban bejelentett konstrukciók esetében a fajtafenntartó közli a végtermék előállító tenyészetek listáját és a MgSzH-val közösen történik az ellenőrzött állományok kijelölése.

Hibridenként, illetve konstrukciónként legalább 2000 fialás/év tesztelése szükséges a 123/2005. (XII.27.) FVM rendelet 8. és 9. számú melléklete szerint.

1.2 Az ellenőrzésbe vétel feltételei

1.2.1 Fajta és származás

- Fajtaelismerésre irányuló vizsgálat esetében és az elismert hibrideknél illetve keresztezési programoknál a fajtába, vonalba tartozást, a tenyésztő szervezet igazolja a tenyésztési programnak megfelelően.
- Reprodukciós tesztbe a végtermék előállító keresztezett kocákat és vonalakat lehet vonni.
- Vegyes fajta összetételű kocaállományok, illetve programhoz nem tartozó kanok használata esetén a hitelesítést a MgSzH megtagadja.
- A SZV-ben szereplő tenyészetek végtermék malacainak jelölése nem kötelező, kivéve a HVV beszállítási időszakot, a HVV vizsgálatra kerülő malacok azonosítása érdekében.

1.2.2 *A tenyészsorszám (számítógépes azonosító) nyilvántartása*

Az SZFTV programban a tenyészetek azonosítása a TIR azonosító alapján történik. Új tenyészeteknél csak a Tenyészet Információs Rendszer által kiadott TIR azonosító szerepel. Régi tenyészeteknél a TIR azonosító mellett fel van tüntetve a régi tenyészet szám is.

1.3 A vizsgálat időtartama

Az SZFTV 1.2 pontjának megfelelően

1.4 Tartás és takarmányozás

Az SZFTV 1.3 pontjának megfelelően

1.5 A vizsgált tulajdonságok és a mérés módja

1.5.1 *A kocák teljesítményvizsgálatához a következő adatokat kell*

felvenni:

- a koca azonosítója,
- a koca születésének időpontja,
- a fajta (konstrukció) megnevezése,
- az első búgatás időpontja,
- a megismételt búgatások időpontja,
- a búgó vagy termékenyítő kan száma,
- a fialás (vetelés) időpontja,
- az élve született malacok száma, (kan, koca, összesen)
- a genetikailag terhelt malacok száma, a rendellenesség jellege,
- a holtan született malacok száma,
- a malacok egyedi azonosítási száma,
- az áthelyezett (adott, kapott) malacok száma ivar szerint, és az adó, illetve fogadó koca egyedi azonosítója
- afelnevelési alomszám ivar szerint,
- a koca selejtezésének időpontja és oka.

1.5.2 *A kanok teljesítményének vizsgálatához a következő adatokat kell felvenni.*

- a kan születésének időpontja,
- a fajta (konstrukció) megnevezése,
- a kan selejtezésének időpontja és oka,
- a búgatási-fialási adatok

1.5.3 Az adatfelvételezés módja

Az SZFTV 1.4.3-nak megfelelően.

1.5.4 Az adatokat az egységes sertés törzskönyvi számítógépes rendszerbe kell nyilvántartani, a MgSzH által közzétett kódjegyzék felhasználásával.

1.6 SZFTV blokk ellenőrzés

1.6.1 A szaporasági vizsgálatba vont tenyészetekben évente legalább egy alkalommal SZFTV blokk (1.sz. melléklet) ellenőrzést kell tartani.

1.6.2 Az SZFTV blokk ellenőrzés alkalmával meg kell állapítani a 1-21 napos alomk tényleges alom létszámát és alom minőségi pontját.

1.6.3 A fialt kocák számának megállapítását a búgatási bizonylatok alapján kell végezni, a visszabúgott, vetélt, elhullott, selejtezettkocák számának figyelembe vételével. (2.-3.sz. mellékletek)

1.6.4 A tényleges alomlétszámot valamennyi fialt koca figyelembe vételével kell meghatározni.

1.6.6 Az adott időszakra számítógéppel összesített és a szűrőpróbával mért eredmény összehasonlításra kerül. Az adatok eltérése esetén a MgSzH a hitelesítést megtagadja.

1.7 Az állatok jelölésének módja

Az állatok jelölése az SZFTV vizsgálatánál a leírt módon történik, de megengedett az alomjel használata is.

2. A TENYÉSZÉRTÉKBECSLÉSI ELJÁRÁS

2.1 Reprodukciós teljesítmények kifejezése

2.1.1 A tenyészet teljesítményének mutatói

Az év végén a következő mutatókat kell megállapítani:

- a termelő átlagkocák száma (a fialások száma összesen osztva a fialási gyakorisággal)
- az első fialásig eltelt napok száma (összes és tenyészetátlag),
- az élve és holtan született malacok száma (összes és alomátlag),
- az előhasi fialások száma,
- fialások száma összesen
- az élve született malacok száma (összes és alomátlag),
- genetikai sérülések aránya a fialásokhoz viszonyítva összesen és típusonként,
- a fialási gyakoriság (az év napjainak száma osztva a két fialás közötti napok átlagos számával),
- felnevelési almok száma
- felnevelési alomszám (összes és alomátlag)
- felnevelési százalék (a felnevelési alomszám osztva az összes malac számával)
- az egy kocára jutó felnevelési alomszám száma
- a vemhesülési arány (az adott időszakban született almok aránya a búgatások százalékában)

2.1.2 *A koca teljesítményének megadása*

A szaporasági index meghatározása helyett:

- az egy kocára jutó választott malac adatait
- a fialások sorszáma szerinti eredményt adjuk meg.

2.1.3 *A kanok teljesítményének mutatói*

Az év végén a következő mutatókat kell megállapítani:

- a kanok termékenyítőképessége (a búgatott és a lefialt kocák viszonyzáma),
- a kantól született élő és holt, valamint felnevelési alomszám száma (összesen és alomátlag)
- a genetikailag terhelt malacok száma és a rendellenesség jellege összegezve, és az apától született malacok %-os arányában.

3. A VIZSGÁLATI JOGOSULTSÁG

3.1 A vizsgálatot az illetékes elismert tenyésztő szervezet végzi.

3.2 Az alapadatok felvételezését és naprakészségét a tenyésztési program szabályozza.

3.3 A vizsgálatok a végtermék előállító állományok szaporasági képességének megállapítását szolgálják. A szaporasági vizsgálatba vont tenyészetekben előállított nőivarú süldők nem minősülnek tenyészállatnak.

3.4. Ellenőrzések, igazolások

A tenyészet ellenőrzése a teljes törzskönyvezésbe vont telepekével azonos (Szűrőpróba, számítógépes hibalisták stb.).

A MgSzH a szaporasági vizsgálati eredményeket hitelesíti. Amennyiben az ellenőrzések adat felvételezési hiányosságokat (nem tudnak elszámolni a búgatásokkal, nem vezetik a kocasejtezéseket és az adott kapott malac nem egyezik), vagy az adatok meghamisítását állapítják meg, az eredmények nem hitelesíthetők.

Tekintettel arra, hogy a végtermék előállító telepek tenyészsertést nem bocsátanak ki, továbbtenyésztésre jogosító hiteles származási igazolás a szaporasági vizsgálatba vont állományra nem adható.

Ha a program lehetővé teszi végtermékből is a tenyészkoça előállítását, hiteles törzskönyvi ellenőrzésbe (SZFTV) kell venni az állományt.

4. A KÖZZÉTÉTEL MÓDJA

4.1 A szaporasági vizsgálatok eredményét a számítógépes feldolgozás alapján a MgSzH évente közzéteszi, és az érintett fajtafenntartó, tenyésztő szervezet rendelkezésére bocsátja.

4.2 A közzétett eredmények az üzemi átlagokat, valamint a hibridek, fajták, konstrukciók éves, vagy többéves átlag adatait tartalmazzák, az egyedi adatokra nem terjednek ki.

4.3 A közzététel a MgSzH hivatalos kiadványában történik, az eredményeket az elismert hibridek által értékesített tenyészállatok származás igazolására rá kell vezetni.

- Mellékletek:
- 1.) SZFTV ellenőrző adatlap
  - 2.) SZFTV blokk munkalapja
  - 3.) SZFTV blokk munkalapjának összesítője

SZFTV ELLENŐRZŐ ADATLAP

Vizsgálat ideje és helye: .....

Tenyészet neve:.....

Tenyészet száma:..... Koca fajtakód:..... Kan fajtakód:.....

Tenyésztőszervezet:.....

Törzskönyvezésért felelős neve(tenyésztőszervezet részeséről):.....

SZFTV program van-e a telepen:.....

Ellenőrzött fiattató épület(ek) száma:.....

Ellenőrzött fiattató épületekben lévő almok száma:.....

malacok száma:.....

Az ellenőrzött épületben az első és utolsó fialás napja:.....

Az épületben először és utoljára fialt bugatások időpontja:.....

A két bugatási dátum között összes bugatás, illetve termékenyítés száma:.....

Ebből: visszaivarzások száma:.....

üresen kiesett kocák száma:.....

vemhesen kiesett kocák szám:.....

fiattatóban lévő vemhes kocák száma:.....

más fiattatóban lévő kocák száma:.....

fialt kocák száma (nem azonos a fiattatóban lévő kocák számával):.....

Értékelés:

1. *Búgatásokkal, illetve termékenyítésekkel való elszámolási rend:*

Megjegyzés, intézkedés:.....

2. *Vizsgált állomány jelöltsége (kocák és malacok):*

Megjegyzés, intézkedés:.....

3. *Dajkásítás rendje (adott-kapott malacok számának egyezősége):*

Megjegyzés, intézkedés:.....

4. *A fiattatóban talált kocák és a számítógépes gyorslista illetve a búgatási jegyzék (v. az SZFTV program) összehasonlításának eredménye:*

Megjegyzés, intézkedés:.....

5. *A tenyésztési programban és a kötelezően előírt nyomtatványok használata és naprakészsége:*

Megjegyzés, intézkedés:.....

6. *Párosítási terv naprakészsége és betartottsága:*

Megjegyzés, intézkedés:.....

7. *Mérleg ellenőrzése*

Megjegyzés, intézkedés:.....

SZFTV blokk munkalapjának összesítője

Munkalap	Búgátások száma	Fialások száma	Szül. mal. szám	Áthelyezés		Fiaztatóban mal. sz.	Elhullás	Vissz.ivarzó	Üresen kietett	Vemh. kietett	Fiaztban vemhes	Vetelés	Áthely más fiazt. v. leválasztott
				adott	kapott								
	1.*	2.						3.	4.	5.	6.	7.	8.
I.	oldal												
II.													
III.													
IV.													
V.													
VI.													
VII.													
VIII.													
IX.													
X.													
Összesen:													

*1= 2+3+4+5+6+7+8

SERTÉSEK ÜZEMI IVADÉKTELJESÍTMÉNYÉNEK VIZSGÁLATA (ÜITV)

1.1. TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

1.1 A vizsgálandó egyedek kijelölése

- 1.1.1 Üzemi ivadékvizsgálatra tenyészkánok ismert származású ivadécai jelölhetők ki a hiteles törzskönyvi ellenőrzésbe, reprodukciós tesztbe vagy a vizsgálat érdekében nyilvántartásba vont állományokból.
- 1.1.2 A kijelölt ivadékok a tenyésztő szervezet elfogadott tenyésztési programjában megjelölt fajtához, vonalhoz vagy keresztezési konstrukcióhoz kell tartozzanak.
- 1.1.3 A tenyészkán kiértékeléshez legalább 50 vegyesivarú ivadék vizsgálata szükséges. Tenyészkoça esetében két ivadék vizsgálata szükséges.
- 1.1.4 A vizsgálaton történő részvétel feltétele az ÜITV beszállítási jegyzék elkészítése (1.sz. melléklet).
- 1.1.5 A vizsgálatra kerülő állatok kijelölését az illetékes tenyésztő szervezet, vagy a MgSzH által elfogadott ÜITV vizsgálati terv alapján a tenyésztő üzem végzi.
- 1.1.6 Az ÜITV beszállítási értesítést a beszállítás napjának és a fogadó vágóhídnak a megjelölésével – a beszállítást öt munkanappal megelőzően – el kell küldeni a MgSzH illetékes főfelügyelőjének.

1.2 A vizsgálatra szállítás feltételei

- 1.2.1 A vizsgálatra beszállított sertések testsúlyát úgy kell meghatározni, hogy a meleg vágott test 50-120 kg között legyen.
- 1.2.2 A vizsgálatra beszállított egyedekről kijelölési jegyzéket kell készíteni az ivar, a malackori azonosítószám és a vágóhídi azonosításhoz szükséges füljelző sorszámok pontos feltüntetésével, melynek alapján az egyedek származását és születési idejét kétséget kizáróan meg lehet állapítani. Az állatokat szállítás előtt nagyüzemi vágóhídi füljelzővel kell megjelölni a sertés ENAR előírásainak megfelelően.

1.3 Az elhelyezés és takarmányozás

- 1.3.1 Az állatokat a szokásos hizósértés előállítási technológia szerint kell felnevelni. Lényeges, hogy a vizsgálatra beszállított állatok kondíciója, fejlettsége, egészségi állapota egységes legyen. A tartás és takarmányozási technológia tegye lehetővé a genetikai képességek realizálását.
- 1.3.2 A takarmányozás tekintetében a hizlalás a vizsgálat időszakában legyen egységes, folyamatában is azonos minőségű.

1.4 A vizsgált tulajdonságok és a mérés módja

- 1.4.1 Az ÜITV vizsgálatra az ivadékokat olyan vágóhídra kell beszállítani, amely rendelkezik a MgSzH által engedélyezett minősítő hellyel. Az állatokat a vágóhídon az EUROP minősítés rendeleti előírásai (a 77/2003. (VII.4.) FVM és a 175/2004 (XII.30.) FVM rendelettel módosított 15/1998. (IV.3.) FVM rendelet) szerint egyedileg azonosítva kell minősíteni. A minősítés során meg kell állapítani:
- a színhús százalék meghatározásához előírt izom és szalonnavastagsági adatokat és
  - a hasított testek súlyát.
- 1.4.2 Az EUROP minősítéshez és a hasított test súlyának meghatározásához, a vonatkozó rendeleti előírásoknak megfelelő hitelesített készüléket, illetve mérleget kell használni.
- 1.4.3. A vágóhídon felvett ÜITV adatokat a vágósértés minősítő napi jelentés tartalmazza (2.sz. melléklet) amely alapján kézzel, vagy a vágóhíd által átadott elektronikus adathordozó felhasználásával kell beadni a számítógépes törzskönyvi rendszerbe. Az alapbizonylatokat mindkét esetben meg kell őrizni.

1.5 Az állatok jelölésének módja

- 1.5.1 Az állatok egyedi jelölését a mindenkor érvényes tenyésztési program szerint kell elvégezni.
- 1.5.2 A vágóhídi azonosításhoz ENAR vágóhídi füljelzőt kell alkalmazni. A jelölést a forrázást és a kopasztást követően ellenőrizni kell, és csak sértetlen, egyértelmű jelölés esetén lehet elvégezni a vágóhídi sorszámmal az azonosítást.

1.5.3 Az ENAR füljelző számot a vonatkozó rendelet előírásai szerint a vágóhíd alkalmazottja rendeli hozzá a vágási sorszámokhoz.

2. TENYÉSZÉRTÉKBECSLÉSI ELJÁRÁS

2.1 Az ÜITV vizsgálati eredmények kifejezése

2.1.1 *Életkor a vizsgálat végén:* a születéstől a vágás napjáig eltelt napok száma. Az életkorba a születés napját nem, de a vágás napját be kell számítani.

2.1.2 A hasított test súlya a vizsgálat végén az EUROP minősítési előírásnak megfelelően.

2.1.3 Egy életnapra jutó nettó súlygyarapodás (s) g/nap:

$$\frac{\text{a hasított testsúly}}{\text{életkor a vizsgálat végén}}$$

2.1.4 Színhús százalék (h) %

Az EUROP minősítés előírásai szerint engedélyezett szűrőszondás minősítő készülékkel megállapított, becsült színhús százalék.

2.1.5 A különböző időpontban és vágóhelyeken értékelt eltérő ivarú egyedek életkorára (a vizsgálat végén) és színhús százalékára vonatkozó tenyésztértéket BLUP modellel kell meghatározni. A modellben a hasított test súlya kovariáló hatásként, a fajta, ivar, telep, vágóhíd, vizsgálati év-hónap környezeti hatásként, az alom és egyed véletlen hatásként szerepel.

A tenyésztértéket $\pm$ eltéréssel kell megadni.

2.2. A kanok ÜITV indexének kiszámítása

2.2.1 A szelekciós index számítása a színhús és életnap tenyésztérték alapján történik. Az ÜITV indexet a következő képlettel számítjuk ki:

$$I_{\text{ÜITV}} = 100 + 13,25 \times h_t - 1,29 \times e_t$$

Az index szórása 20,18

Az index alapján végzett szelekció hatására bekövetkező előrehaladásból az egyes tulajdonságok százalékos részesedése:

színhús 50%

életnap 50%

ahol

* e_t az életnap tenyésztértéke

* h_t a színhús százalékos tenyésztértéke

2.2.2 Az eredmények megadása

n a vizsgálatban értékelt ivadékok száma

h színhús százalékos

h_t színhús százalékos tenyésztértéke

e életnap

e_t életnap tenyésztértéke

s életnapra jutó nettó súlygyarapodás

I az ÜITV index értéke

3. A VIZSGÁLATI JOGOSULTSÁG

3.1. A vizsgálat végzésére jogosult szervezetek és személyek

3.1.1 Az ÜITV végzésére a tenyésztő szervezet jogosult. A tenyésztő szervezet gondoskodik a vizsgálati terv elkészítéséről, a vizsgálatba vont egyedek kijelöléséről, a kiegészítő jelölések elvégzéséről és az adatok felviteléről az egységes sertés törzskönyvi számítógépes rendszerbe.

3.1.2 A tenyésztő szervezet a vizsgálati terv alapján a kijelölés és a kiegészítő megjelölés feladataival a tenyészet képviselőjét megbízhatja.

3.1.3 A vágóhídi minősítést, mérlegelést és a színhús százalékos megállapítását az EUROP minősítést szabályozó rendeletben meghatározott szervezet és személy végezheti.

3.2 A vizsgálat ellenőrzésére vonatkozó előírások

3.2.1 A kijelölési jegyzék hiánya, illetve a vágások időpontjára vonatkozó tájékoztatás elmulasztása esetén a hitelesítést a MgSzH megtagadja.

A kijelölési jegyzék adatai alapján a MgSzH a jelzett vágóhíd azonosítási kötelezettségének betartása érdekében szűrőpróba ellenőrzést tart.

3.2.2 Az előírás szerint rögzített és visszaellenőrzött ÜITV adatokat a tenyésztő szervezetnek elektronikus módon kell a MgSzH-nak feldolgozásra átadni.

3.2.3 Az adatok BLUP-al történő értékelését és az ÜITV index kiszámítását a MgSzH végzi el.

4. A KÖZZÉTÉTEL MÓDJA

4.1 A tenyészkánok és tenyészértékének megállapítása a MgSzH feladata.

4.2 A tenyészkánok tenyészértékét az ÜITV index-el a MgSzH évente közlésezi.

4.3 A MgSzH az ÜITV eredményeket a tenyésztő szervezet részére átadja. A tenyésztő szervezetek ugyancsak jogosultak az illetékességi körükbe tartozó fajták, illetve konstrukciók ÜITV eredményeinek közzétételére.

4.4 Az ÜITV eredményeket a származásigazoláson a teljesítmény adatok között fel kell tüntetni.

KÜLLEMI BÍRÁLAT (KB)

A küllemi bírálatot a tenyésztő szervezetek az elfogadott tenyésztési programjuknak megfelelően végzik. A fajták és konstrukciók küllemi követelményeit ugyancsak a tenyésztési program tartalmazza.

1. A KÜLLEMI BÍRÁLAT VÉGREHAJTÁSA

1.1 A küllemi bírálat végzésének esetei

1.1.1 A tenyésztésre való alkalmasság meghatározása

A tenyészszülő küllemi bírálatát először az összbenyomás alapján kell elvégezni, a sajátteljesítmény-vizsgálat befejezésével egy időben. A bírálat eredményét az ÜSTV adatbejelentő bizonylatra fel kell jegyezni. Az első bírálat során kell megállapítani, hogy az állat mennyiben felel meg a kitűzött tenyészcélnak, az egyes testtájak fejlettsége, izmoltsága tekintetében.

Bírálni kell a mozgás, a megjelenés harmóniáját, a kornak megfelelő fejlettséget és az általános egészségi állapotot, ivarjellegét, a tenyésztési programban megjelölt csecsszámot, és a csecsek minőségét.

Az első összbenyomás alapján végzett bírálat során 1-5 ponttal bírálható az állat az 1.3.7 pontban leírtak szerint

1.1.2 Részletes küllemi bírálat

A tenyésztésbe állított kan és lefialt koca esetében részletes küllemi bírálatot kell végezni. A részletes bírálatot legkésőbb a koca második fialásáig, félidős vemhes korban, kan esetében egyéves korig kell lefolytatni.

A részletes bírálat eredményét a bírálati lapra, (1. melléklet) kell feljegyezni az 1.4 pont alatti táblázatban megadott pontértékek beírásával.

1.1.3 Küllemi felülbírálat

A törzskanok küllemi felülbírálatát 2-2,5 éves kor között minden esetben el kell végezni. A kocák felülbíralata abban az esetben kötelező, ha teljesítményük alapján kannevelésre, vagy saját utánpótlásra, kocanevelésre kijelölésre kerültek.

További felülbírálatot kell végezni, ha a tenyészállat kiemelkedő termelési tulajdonságai alapján az elit törzskönyvbe került, vagy ha küllemi tulajdonságai olyan mértékben megváltoztak, hogy a tenyésztési megítélést befolyásolhatja.

1.2 A bírálat végzésére vonatkozó általános előírások

A küllemi bírálatot vízszintes, szilárd talajon kell végezni, a körmöket és a csüdöket homok, por, sár, fű ne takarja el, és az állat tiszta legyen. A bírálandó állatot először álló helyzetben, majd egyenes irányban mozgatva, 3-4 m távolságból minden oldalról szemügyre kell venni, közelebbről akkor, ha valamilyen különleges küllemi hibát (pl. fejletlen csecsbimbókat, nem kívánatos pigmentáltságot) vizsgálunk. A bírálatkor az állat egészségi állapotát, kondícióját figyelembe kell venni, betegség vagy nagyon rossz kondíció esetén a bírálatot el kell halasztani.

1.3 Küllemi követelmények

1.3.1 Fej

A fej alakulás legyen a fajtára jellemző.

Megengedett eltérés: a fej hossza, profilvonala, a fülek állása kismértékben eltér a fajta követelményeitől.

Nem megengedett hiba: nagymértékű aránytalanság, a fajtajellegtől karakterisztikusan eltérő jegyek megléte.

1.3.2 Törzs

Az állat törzsének ki kell fejeznie a fajtacsoporttól elvárható termelési tulajdonságokat.

Megengedett eltérés: a kívánatosnál kismértékben hosszabb, rövidebb vagy keskenyebb törzs.

Nem megengedett hiba: szélsőségesen sekély törzs, szűk, vagy fűzött mellkas, laza rossz szerkezetű hát.

1.3.3 Lapocka, comb

A vágóérték szempontjából legjelentősebb testtájak izmoltsága feleljen meg a fajtacsoportra jellemző küllemi követelményeknek.

Nem megengedett hiba: a fajtacsoportra nem jellemző izomszegény comb, vagy lapocka.

1.3.4 *Lábak*

A lábak szerkezete és a körmök a funkció szempontjából - a csontozat minőségét, az ízületek szögélését figyelembe véve - feleljen meg a fajtacsoportra jellemző követelményeknek.

Nem megengedett eltérés: szélsőségesen X, vagy O láb, kardláb, meredek, gacsos állás, medvetalp, vagy meredek csüd , kicsi belső köröm.

1.3.5 *Testmagyság, fejlettség*

Az állat magassága, hosszúsága, lábainak hossza, törzsének mélysége feleljen meg a fajtacsoport követelményeinek és a fajtafenntartó által részletezett küllemi tulajdonságoknak.

Megengedett eltérés: az állat testméretei csak kisebb mértékben térhetnek el a hasznosítási típusra jellemzőtől.

1.3.6 *Szárzság*

A bőr alatti zsírréteg (szalonna) vastagsága, így közvetve a vágóérték, a küllemi jegyek (elsősorban a burkoltság, a toka teltsége, a has vonala, valamint az izmok vonalának, mozgásának észlelhetősége) alapján feleljen meg a fajtacsoportra jellemző követelményeknek.

Nem megengedett hiba: a fajtafenntartó által megjelölnél lényegesen vastagabb szalonnaréteg.

1.3.7 *Összbenyomás*

Az állat testtájainak fejlettsége, izmoltsága feleljen meg a hasznosítási típusnak (a kítüzött tenyészcélnak). Az állat viselje az adott fajtára jellemző, és a fajtafenntartó által részletezett küllemi tulajdonságokat.

A mozgás és a megjelenés legyen harmonikus, a fejlettség a kornak megfelelő, az egészségi állapot kifogástalan. Az állat konstitúciója legyen jó. A hátvonal legyen feszes, kötőhibáktól mentes, a csontozat szilárd, az ízületek tiszták.

A másodlagos ivarjelleg legyen kifejezett, a nemi szervek fejlettek. Legyen megfelelő számú, egyenletesen elosztott, szabályos jól fejlett csecsbimbó. Az állat vérmérséklete az ivarra jellemző legyen.

Nem megengedett hibák: fejletlen, elfinomult, gyenge szervezet, nagymértékű aránytalanság, súlyos szerkezeti hibák, a másodlagos nemi jelleg hiánya, a tenyésztési programban megjelölnél kevesebb csecsbimbó, kanok esetében fejletlen herék vagy rejtett heréjűség.

1.4 Adható pontszám

A bírálati pontszámokat a 1.3 fejezetben előírt küllemi követelmények alapján az alábbi táblázat szerint kell adni.

Bírálat	Selejt	Gyenge	Közepes	Jó	Kiváló
Küllemi követelmények	Adható pontszámok				
Fej	1	2	3	4	5
Törzs	1	2	3	4	5
Lapocka	1	2	3	4	5
Comb	1	2	3	4	5
Lábak	1	2	3	4	5
Testnagyság, fejlettség	1	2	3	4	5
Szárazság	1	2	3	4	5
Összbenyomás	1	2	3	4	5

A pontszámokat nem szabad összesíteni. Tört és fél pontszám nem adható.

2. VIZSGÁLATI JOGOSULTSÁG

2.1 A küllemi bírálatot a tenyésztő szervezetek végzik a tenyésztési programjukban leírt módon.

3. NYILVÁNTARTÁS ÉS KÖZZÉTÉTEL

3.1 A küllemi bírálati eredményeket a tenyésztő szervezet a származási igazoláson feltünteti, a számítógépes törzskönyvi rendszerben nyilvántartja.

3.2 A küllemi bírálati adatok közzétételére az illetékes tenyésztő szervezet jogosult.

Melléklet: 1.) Csoportos bírálati lap

1.sz. melléklet

Tenyésztő szervezet

SERTÉS BÍRÁLATI LAP

Tenyészetszám:.....

Tenyésztő neve:.....

sorsz.	ellen- őrz. Sz.	faj- ra	ivar	csecs sz.		fej	törzs	lapoc.	PONTSZÁM			száraz- ság	össz- benyomás
				jobb	bal				comb	lábak	testn fejl.		

Dátum:.....

.....

Bíró lárása

EGYSÉGES TENYÉSZÉRTÉK MEGÁLLAPÍTÁSI RENDSZER

1. AZ EGYSÉGES TENYÉSZÉRTÉK MEGÁLLAPÍTÁSI RENDSZER CÉLJA

- 1.1 A tenyészállatokat és a tenyészeteket az egységes megítélés érdekében, egységes tenyészérték becslési eljárás keretében kell minősíteni.
- 1.2 Az egyes tenyésztő szervezetek a szelekció során az elfogadott tenyésztési programjuknak megfelelő, jelen előírásoktól eltérő tenyészérték becslést alkalmazhatnak.
- 1.3 A MgSzH az egységes tenyészérték megállapítási rendszer alapján készíti el a tenyészállatok, tenyészetek rangsorolását.

2. BLUP MÓDSZERÉVEL VÉGZETT TENYÉSZÉRTÉK-BECSLÉS ÉS TT INDEX SZÁMÍTÁS

2.1 A BLUP modell és a tenyészérték számítás

- 2.1.1 A BLUP eljárás a tenyészérték számítás alapját képező genetikai paraméterbecslés és tenyészérték meghatározás E. Groeneveld professzor és munkatársai által kifejlesztett „PEST” programcsomagon alapul.

A szaporaság becslésére a született élőmalacok számának figyelembevételével egyváltozós modell, míg az üzemi sajátteljesítmény vizsgálatra (ÜSTV), a központi hízekonyság és vágóérték vizsgálatra (HVT) és az üzemi ivadékvizsgálatra (ÜITV) - a kijelölt paraméterek tekintetében - többváltozós modell készült. A hazai tenyésztésű sertésfajták és hibridek esetében a tenyészértékbecslés jelenleg negyedévente történik, az eredményeket a származásigazolásokon fel kell tüntetni.

- 2.1.2 A teljesítményvizsgálati paraméterek

Szaporaság:

született élőmalacok száma

Központi hízekonyság és vágóérték vizsgálat (HVT):

- hizlalási napok száma (80. naptól 105 kg-ig)
- a vizsgálati időszakban elfogyasztott takarmány (kg)
- az értékes húsrészek (%)
- a húsminőségi pontszám

Üzemi sajátteljesítmény vizsgálat (ÜSTV) és Üzemi ivadékvizsgálat (ÜITV)

- életnapok száma a születéstől a vizsgálatig
- színhús %

2.1.3 Genetikai és környezeti hatások a BLUP modellben.

A BLUP modell legnagyobb előnye, hogy a genetikai és környezeti hatások az egyes mért teljesítményekben számszerűsíthetők és egymástól jól elválaszthatók. Emiatt a számba vehető hatásokat konkrétan meg kell határozni és a modellbe be kell építeni.

A hatások lehetnek fix hatások melyeket az adott csoportra vonatkozóan állandónak tekintünk.

Fix hatások

- tenyésztő üzem
- vágóhíd
- teljesítményvizsgáló állomás
- vizsgálati időszak (teszt periódus)
- ivar
- fajta hatás

A fajta, mint fix hatás alkalmazása a kialakított csoportokon belül lényeges. Jelenleg a nagyfehér húsertés, lapály sertés és keresztezéseik alkotnak egy „genetikai” csoportot, míg a duroc, pietrain és hampshire, valamint keresztezéseik adják a másik csoportot. A csoportok létrehozása teszi lehetővé a keresztezett állatok eredményeinek bevonását a tenyésztéértékbecslésbe.

A kovariáló változók egy bizonyos intervallumban mérhetően változnak így a hatásuk jól számítható.

Kovariáló változók

- a koca kora fialáskor
- a vágási súly a HVT-ben
- az élősúly az ÜSTV-ben (az ÜITV ben mért hasított súly korrigálása élősúlyra megtörténik)

Random (kevert) hatásként kezeljük az alomhatást.

Egyedi (animal) hatásként kezeljük az egyed hatását

2.1.4 A BLUP eljárás szervezési feltételei

- a nemesítésben résztvevő állományok körének kijelölése
- a kijelölt állományokban a speciális párosítási és teljesítményvizsgálati tervek elkészítése annak érdekében, hogy a különböző származási, csoportok a különböző környezetekben megjelenjenek, és ott teljesítményvizsgálati adatokkal rendelkezzenek.
- a tenyészetek közötti genetikai kapcsolat kialakítása érdekében, tervszerűen kell a kanvásárlásokat végezni a törzstenyészetekben, a legkiválóbb szülők utódait a mesterséges termékenyítő állomáson kell elhelyezni , gondoskodni kell a tervszerű ivadékvizsgálatról.

2.2 TT index (teljes tenyészérték index)

A tenyészérték a származásigazoláson és a törzskönyvi lapon a relatív jelölés mellett index formájában is megjelenik. Az index úgynevezett standardizált index, melynek egy szórás értéke +- 20 pont az átlagot kifejező 100 indexponthoz képest.

A szelekciós index kialakításánál szempont volt a hízekonysági és vágóérték tulajdonságok megközelítőleg 50:50 %-os súlyozása.

2.2.1 TT index számítás alapját képező tulajdonságok

- Hízalási nap (HVT)
- Értékes húsrészek aránya (HVT)
- Életnap (ÜSTV, ÜITV)

- Színhús százalék (ÜSTV, ÜITV)

2.2.2 A magyar nagyfehér, magyar lapály sertés és F₁-eik esetén számított index

$$I = 100 - 1,22 \times \text{hízalási napok száma} + 5,53 \times \text{értékes húsrészek aránya} - 1,11 \times \text{életkor} + 10,45 \times \text{színhús \%}$$

Az egyes tulajdonságok számított tenyésztértékének részesedése az egységként kezelt genetikai előrehaladásból indexben

	%
1 hizlalási nap	25
2 értékes húsrészek aránya	26
3 életkor	26
4 színhús	23

2.2.3 A pietrain, duroc, hamshire esetén számított index

$$I = 100 - 1,20 \times \text{hízalási napok száma} + 4,85 \times \text{értékes húsrészek aránya} - 1,15 \times \text{életkor} + 15,54 \times \text{színhús \%}$$

Az egyes tulajdonságok számított tenyésztértékének részesedése az egységként kezelt genetikai előrehaladásból indexben

	%
1 hizlalási nap	26
2 értékes húsrészek aránya	27
3 életkor	24
4 színhús	23

3. A TENYÉSZÉRTÉK MEGÁLLAPÍTÁSI ELJÁRÁS

3.1 A tenyésztésbe állítást megelőzően meg kell állapítani a tenyészállat jelölt ÜSTV indexét, küllemi bírálati pontszámát, csecsszámát és – amennyiben a tenyésztési program előírja- stressz státuszát (NN, Nn, nn).

3.2 A tenyésztésbe állítást követően a kanok és kocák SZFTV indexét, HVT-indexét, az ÜITV indexet (csak kanok esetében) ki kell számítani, és a tenyésztési bizonylatokon fel kell tüntetni.

3.3 A tenyészállatok minősítése

Legalább havonta valamennyi törzskönyvben nyilvántartott egyedre meg kell állapítani a BLUP tenyészártékot és TT indexet. A tenyészárték szintek meghatározásához kocáknál az I. és II. fajtacsoportban a szaporasági tenyészártékkal (25-ös szorzóval) kombinált TT indexet (TT index + 25 x sz.é.m. tenyészárték), a III. és IV. fajtacsoportban a TT indexet, a kanoknál a BLUP minősítést kell figyelembe venni.

- A kanok akkor kaphatnak BLUP minősítést, ha legalább 6 ivadékuk lezárt HVT vizsgálata, legalább 20 ivadékuk lezárt ÜITV vizsgálata, valamint legalább 20 ivadékuk lezárt ÜSTV vizsgálata rendelkezésre áll, vagy

- a I.-II. fajtacsoport esetében a kanok kaphatnak BLUP minősítést az utódaik ÜITV vizsgálata nélkül is, akkor, ha 9 utódjuk HVT és 20 utódjuk ÜSTV vizsgálata rendelkezésre áll, vagy

- III.-IV. fajtacsoport esetében a kanok kaphatnak BLUP minősítést az utódaik ÜSTV és ÜITV vizsgálata nélkül is, akkor, ha 9 utódjuk HVT vizsgálata áll rendelkezésre.

Fajtacsoportok	Index
1.	TT+25 x sz.é.m. tenyészárték
2.	TT+25 x sz.é.m. tenyészárték
3.	TT
4.	TT

3.4 A tenyészetek rangsorolása

A rangsorolást fajtánként, illetve vonalanként végezzük a fajtacsoport aktuális, éves eredményéhez -mint standardhoz - viszonyítva, a következők szerint:

Az 1. és 2. fajtacsoport esetében a tenyészet indexét a következő képlettel számítjuk ki:

$$\text{Tenyészet indexe} = {}^1\text{SZFTV} + ({}^1\text{ÜSTV}_{\text{kansüldő}} + {}^1\text{ÜSTV}_{\text{kocasüldő}}) / 2 + 2 \times {}^1\text{HVT}$$

A 3. és a 4. fajtacsoport esetében a tenyészet indexét a következő képlettel számítjuk ki:

$$\text{Tenyészet indexe} = ({}^1\text{ÜSTVkansüldő} + {}^1\text{ÜSTVkocasüldő}) / 2 + 2 \times {}^1\text{HVT}$$

A HVT-index kiértékelhetőségéhez a tenyészetben a tenyésztési évben legalább az átlagos kocalétszám 20 %-ának megfelelő számú egyed vizsgálata, az ÜSTV-hez a kocalétszám 50 %-ának megfelelő egyed szükséges. Ha a vizsgálatok száma ennél kevesebb, az index értékét 100-nak vesszük.

Azokban a tenyészetekben, ahol nincs kanelőállítás, a kocasüldők átlagos ÜSTV-indexét 1-es szorzóval kell alkalmazni. A tenyészetekhez hasonlóan történik a fajták és fajtacsoportok értékelése.

6. A SZÁRMAZÁS IGAZOLÁS KIÁLLÍTÁSA

6.1. Származásigazolás csak a törzskönyv (főkönyv) fő részébe sorolt tenyészállatokról állítható ki. Kivételt képeznek a keresztezett tenyészállatok, abban az esetben, ha a tenyésztési program a keresztezett tenyészállat előállítását egyértelműen tartalmazza (F1 keresztezett kanok és kocák).

A származásigazolás ebben az esetben is csak akkor állítható ki, ha az állatok megfelelnek a tenyésztési programban előírt feltételeknek.

Export célra a származás igazolás 80 kg-nál kisebb súlyú állatokról ÜSTV index hiányában is kiállítható.

6.3 Azok a sertések, melyekről a származás igazolás nem állítható ki nem minősülnek tenyészállatnak.

7. JOGOSULTSÁG, NYILVÁNTARTÁS

7.1 A tenyészüldők és tenyész kocák egységes tenyészérték megállapítását és a törzskönyvbe (főkönyvbe) sorolást a sertés törzskönyvezési számítógépes program keretében a tenyésztő szervezetek végzik.

7.2 A törzskanok, tenyészetek, fajták, konstrukciók indexszel történő értékelését a hiteles adatok alapján a MgSzH végzi.

8. KÖZZÉTÉTEL

- 8.1 A törzskanok, tenyészetek, fajták és konstrukciók tenyészértékének megállapítására és közzétételére a MgSzH végzi.
- 8.2 A tenyésztő szervezetek a saját illetékességükbe tartozó állományok adatainak közlésére jogosultak.